

REVILJA GLASBENE MADINE SLOVENIJE 79/80/81

GM

Segovia: od samouka do akademika

Sončna Španija, dežela suhljatega in sanjaškega klativiteza Don Kihota, njegovega debelega in dobrodušnega oprode Sancha Panse, dežela, v kateri je mračna inkvizicija najhuje divjala zoper nasprotnike cerkve ter dežela agrumov in krvavih korid — bikoborb, je tudi domovina kitare.

Le-ta se je — potem, ko je prehodila večstoletno pot iz Srednje Azije, skozi stari Egipt, staro Grčijo in stari Rim, doživljajoč medtem številne koristne spremembe, ustalila na Iberskem polotoku. Sem so namreč med 8. in 9. stoletjem njej podobno glasbilo, imenovano vihuelo, prinesli Arabci. Od tod se je razširila po vsej Evropi in kasneje po vsem svetu kot glasbilo sonca in mladosti ter neodtujljiva spremljevalka src, dovezetnih za krhko lepoto.

V Iberiji je kitara dobila svojo današnjo obliko. V Španiji je v minule stoletju deloval najboljši izdelovalec kitar vseh časov — Atonio de Torres. V tej deželi so se rodili najslovičnejši kitaristi: Dionisio Aguado (1784—1849), Ferdinand Sor (1780—1839) in Francisco Tarrega (1854—1909) njegovi učenci Miguel Llobet (1878—1937), Fortea, Pujol ter mnogi drugi kitaristi mojstri.

Kitara je špansko ljudsko glasbilo. Potujoči bandoleri, mojstri t. i. flamenko stila, so na raznih vesel-

cah prav tako nepogrešljivi kot dobra jedaja in pljača ter ognjevit plesalke s svojimi kreketajočimi kastanjetami.

Razumljivo je, da v takem okolju, kjer je kitara doma, težko doseči sloves zares dobrega kitarista. Zato ni naključje, da je prav Španija dala človeštvu virtuozov, ki je ponesel slavo klasične španske kitare po vsem svetu, od Združenih držav Amerike do Japonske. Ta človek se piše Segovia.

Andres Segovia se je rodil 17. februarja 1893 v Linaresu v pokrajini Jean v Spodnji Andaluziji, severno od reke Guadalquivir, na južnem robu rudnatega pogorja, imenovanega Sierra Morena.

Njegov oče, ki je služboval na sodniji, je tudi svojega sina namenil za ta poklic. Toda že prvi pouk klavirja je v dečku prebudil neomajno zanimanje za glasbo. Kmalu pa je začel opuščati igranje na klavir ter se vse bolj navduševati za kitaro.

„Vsi naši prijatelji, sorodniki in znanci,“ pripoveduje Segovia, „so bili enotnega mnenja, da je glasba zame edino pravi poklic. Obenem pa so tudi soglasno obžalovali, ker sem se zanimal samo za kitaro. V tistih časih ni imela kitara namreč nobene bodočnosti. Meni pa je bila čedalje bolj všeč. Izkoristil sem vsako priložnost za druženje s flamenko kitaristi. Željno sem vpiljal hiteče zvoke njihovih kitar in se opajal ob njihovem mojstrskem igranju.“

Ko so nekoč že slavnega Segovio vprašali, zakaj se je odločil prav za kitaro, je smehljaje se odgovoril: „Kitara je iskala mene, jaz sem iskal njo. Tako sva si prišla vsak na pol poti naproti.“ Ob neki drugi priložnosti pa je izjavil: „Veste, poleg naše hiše je bila delavnica, v kateri so izdelovali kitare. Mogoče me je prav lepilo, s katerim zlepljajo les, zavedno zleplilo tudi s kitaro.“

Vsekakor se je mali Andres s tem glasbilo seznanil že zelo zgodaj,

torej že v dobi svojega otroštva, temeljiteje pa tedaj, ko se je od staršev preselil k svoji teti Mariji in stricu Edvardu, ki nista imela svojih otrok. Stric mu je večkrat potihlo prepeval kakšno ljudsko pesem, pri tem pa gibal z rokama, kot bi bil kitarist. Tega svojega prvega „pouka“ igranja na kitaro ni Segovia nikoli pozabil. Tudi breknanje enega izmed njegovih prijateljev ga je tako očaralo, da je še trdneje sklenil tudi sam postati dober kitarist. Toda to je bilo laže reči kot pa uresničiti.

V Segovinem rojstnem kraju ni bilo namreč nobenega pravega učitelja kitare. Zato si je moral mladi Andres pomagati kar sam. Globoko v sebi je bil prepričan, da morajo biti skladbe, in to še mnogo lepše, kot jih je slišal doslej, neke tudi zapisane. Zato je začel z vso vneto obiskovati trgovine z muzikalijami, zasebnike in knjižnice. Slednjič mu je uspelo, da je dobil v roke prve kitarske note; bila je skladba španskega kitarista in skladatelja Francisca Tarrega.

Andres je brž tekel domov in začel kar sam razvozljavati čudne znake. Videl je, da so note opremljene s krogci, v katerih so bile natiskane številke od 1 do 6. Bistri deček je kmalu pravilno ugotovil, da te številke označujejo strune; kitara ima namreč šest strun: e, h, g, D, A in E.

Kaj pa pomenijo številke od 1 do 4? Ah, to so bržčas prst! Ko gremo po ubiralki z roko gor in dol, uporabljamo štiri prste: kazalec, sredinec, prstanec in meziniec. Te štiri številke ob notah pomenijo torej prst leve roke.

Ob nekaterih notah pa so bile natiskane male črke: p, l, m in a. Kaj je spet to? Oh, preprosto: to so oznake za prste desne roke: p pomeni pulgar (po špansko palec), l pomeni indice (po špansko kazalec, m pomeni medio (po špansko sredinec), a pa anular (po špansko prstanec).

Nerešena je ostala samo še ena skrivnost: rimske številke od 1 do XIX. Mladi Andres je strl tudi te oreh. Rimske številke pomenijo lege na ubiralki. Seveda, saj ne moremo igrati vseh skladb samo na začetnih poljih, v prvi legi.

Mladi zanesenjak se je nato lotil tudi še oznak za ritem in tempo. Tako je postal Segovia učitelj in učenec. Čez nekaj časa si je že lahko zabrenkal to skladbo. Pozneje se je na enak način lotil tudi drugih skladb Arcasa, Sora ter drugih mojstrov. Seveda, tako enostavno in hitro spet ni šlo. Toda Segovia je premagal vse ovire; postal je kitarist, in to čedalje bolj.

VOJAN T. ARHAR
(Prihodnjič naprej)

Bandolero, španski potujoči kitarist.

Segovia v zrelih letih.

Andres Segovia (z očali) posluša s svojimi prijatelji mojstra Miguela Llobeta.

Posvet o vlogi Glasbene mladine

Glasbena mladina je v teh dneh pripravila osnutek družbenega dogovora o zagotavljanju pogojev za delovanje v naslednjih petih letih. Dogovor naj bi omogočal skupno načrtovanje in uresničevanje nalog vseh glasbenih in vzgojnih dejavnikov v Sloveniji, zato želi vključiti v sodelovanje Socialistično zvezo delovnega ljudstva, Zvezo socialistične mladine, Zvezo sindikatov, Zvezo kulturnih organizacij, izobraževalne in kulturne interesne skupnosti ter skupnosti otroškega varstva, Zavod za šolstvo, koncertne poslovalnice, obe slovenski operi in univerzi, predvsem akademijo za glasbo, pedagoški akademiji ter oddelke za muzikologijo na Filozofski fakulteti, Kulturni dom Ivana Cankarja, pa seveda društva glasbenih pedagogov, skupnost glasbenih šol ter vzgojiteljske srednje šole.

Glasbena mladina Slovenije je na posvet o takšnem družbenem dogovoru povabila predstavnike vseh predlaganih udeležencev. Razprava, ki so se je udeležili predstavniki CK ZKS, RK ZSMS, ZKOS, Zavoda za šolstvo in Skupnosti koncertnih poslovalnic, je pokazala splošno mnenje, naj bi GMS še naprej celotnemu šolskemu sistemu nudila svoje programe, saj edina združuje društva, ki s svojim delovanjem aktivno dopolnjujejo interesne dejavnosti naše šolske mladine. Mladinski klubi, zbori, ansambli in orkestri so zametki bodočih osnovnih organizacij GM, kar je menila tudi komisija za pripravo učnega načrta v usmerjenem izobraževanju, ki v svojem načrtu omenja, da „naj ima vsaka šola osnovno organizacijo GM, ki se povezuje v svoje občinsko društvo, to pa v GMS“. V učnih programih komisija opozarja tudi na vlogo revije GM.

Udeleženci razprave so opozorili na pomanjkljivosti v delovanju GMS, predvsem na premajhno skrb za stimuliranje mentorjev in za vzgajanje novih animatorjev in aktivistov GM, in predlagali različne rešitve za hitrejši razvoj naše organizacije. Enoglasno so podprli zamisel o družbenem dogovoru in predlagali, da se predstavniki GMS podrobno pogovorijo še s predstavniki vsakega posameznega podpisnika dogovora.

KAJA ŠIVIC

GM

REVILJA
GLASBENE MLADINE
SLOVENIJE
79/80/81/7.3.80/1.10

Fotografiral LADO JAKŠA

Naslov uredništva:
Revija GM, Krekova trg 2/II, 61000
Ljubljana, telefon 322-367. Račun
pri SDK Ljubljana,
50101-678-49381. Izide devetkrat v
šolskem letu, celotna naročnina je
30 din, cena posameznega izvoda 4
din.

Uredniški odbor:
Miloš Bešin (tehnični urednik in
oblikovalec), Urška Čop (sekretarka
uredništva), Lado Jakša, dr. Primož
Kuret (glavni urednik), Igor
Longyka, Mija Longyka (lektorica),
Kaja Šivic (odgovorna urednica),
Bor Turel, Metka Zupančič.

Uredniški svet:
Dr. Janez Hoefler (predsednik),
Tone Lotrič (ZKOS), Željka Nardin
(ZSMS), Jasmina Pogačnik (GMS),
Jože Stabej (DGUS), Dane Škerl
(DSS), Dušan Vodišek (ZDGPS),
Tone Žuraj (GMS) in delegacija ure-
dnštva (glavni in odgovorni ure-
dnik).

Revija GM izdaja Glasbena mladi-
na Slovenije. Grafično pripravo iz-
deluje Dolenjski list v Novem mestu,
tiska tiskarna Ljudske pravice v Lju-
bljani. Revija je oproščena temeljne-
ga davka od prometa proizvodov po
sklepu republiškega sekretariata za
informacije 412-1-72, z dne 22. ok-
tobra 1973. Sofinancirata jo kultur-
na skupnost in izobraževalna skup-
nost Slovenije.

Odlični avstrijski gostje

Kot ste lahko brali v pretekli številki, mnogi od vas pa tudi slišali na koncertih, je v dneh 8.-10. februarja gostoval v Sloveniji Avstrijski zvezni mladinski simfonični orkester pod vodstvom dirigenta Ernsta Maerzendorferja. Mladi glasbeniki so koncertirali v Črnomlju, Ljubljani in Novi Gorici. Tisti, ki smo poslušali njihovo muziciranje, zagotovo lahko trdimo, da so izvajalci izpolnili, če ne še celo presegli naša pričakovanja. Že vnaprej smo vedeli, da orkester sestavljajo sami najboljši mladi glasbeniki in glasbenice iz vse Avstrije. Njihovi koncerti so to samo še potrdili, saj smo lahko uživali v muziciranju, ki ga je s svojo močno poustvarjalno voljo vodil dirigent Maerzendorfer. Seveda smo lahko občudovali tudi dovršeno tehnično znanje vseh teh mladih umetnikov, ki so z lahka sledili vsem niansam zahtevnih glasbenih del. Izvajane skladbe, Mozartova simfonija št. 40 v g-molu, Čajkovskega fantazija-uvertura Romeo in Julija ter valčki Josepha Straussa Sphaerenklänge, sodijo vsaka v svoj zvočni svet, ki bi kaj kmalu lahko postal nezanimiv ali celo banalen, če ga ne bi oblikovalo pravilno pojmovanje glasbe in prava dirigentska roka. Poslušali smo iskric in vrelce Mozartovih misli, domislje in izpeljav, ki se dopolnjujejo v svoji neugnani volji po življenju, opojne zvoke in čustvene izbruhe Čajkovskega ter brezskrbno poznavanje in uglašenost Straussovega valčka — vse pa je bilo izdelano s pravo mero okusa. Skratka, poslušali smo glasbo, ki nas je prepričala.

Koncertna turneja se je pričela v petek, 8. februarja ob 18. uri v Kulturnem domu v Črnomlju. Koncert je bil prav gotovo enkratni dogodek za sam kraj in širšo okolico, saj se je prvič zgodilo, da so poslušalci v živo prisluhnili pravemu simfoničnemu orkestru. Dosele so bile tu le proslave, komorni koncerti in prireditve manjšega obsega. Prirediteljica — Glasbena mladina Črnomlja — je

odlično izpeljala organizacijo koncerta. V času zimskih počitnic je v Črnomlju uspela pritegniti veliko število mladih poslušalcev, ki so z ostalo publiko popolnoma napolnili dvorano, balkon in stranske sedeže; okoli sto ljudi je ostalo brez vstopnic. Pa ne samo to — teden pred koncertom so organizirali pravo delovno akcijo in toliko podaljšali oder, da je

lahko sprejel 80-članski simfonični orkester. Zares jih je treba pohvaliti, saj so glede na skromne pogoje v primerjavi z ostalimi organizatorji dosegli največji uspeh.

S Prešernovo Zdravico in govorom predsednika OK ZSMS je bil uvod v koncert posvečen slovenskemu kulturnemu prazniku. Na koncertu je

Dirigent Erich Maerzendorfer in avstrijski zvezni mladinski orkester v Slovenski filharmoniji

Pismo poslušalke

Vse je utihnilo in na oder je prišel dirigent. Dal je znak in glasbeniki so začeli igrati. Takoj smo spoznali melodijo. Glasba je drsela z note na noto in vse pritegnila. Kar naenkrat so prenehali igrati, lokl so se povsili. Nemogoče, da so odigrali vse štiri stavke simfonije. Kaj je res minila že ura?

V odmoru smo razpravljali o orkestru in njegovem igranju. Vsem nam je bilo všeč. Po odmoru nam je komentator predstavil naslednje delo — Čajkovskega Romea in Julijo. Zadelo je glasba, močna in bučna, instrumenti so dali vse od sebe. Po dvorani je donelo in zatopljen v glasbo sem imela občutek, da se stol pod menoj trese.

Za konec so nam avstrijski glasbeniki prihranili zanje značilno glasbo: Straussov valček. Toda tega valčka ni napisal znani Johann, temveč njegov brat Joseph Strauss. Prisluhnili smo. Glasba nas je ponesla na oblake, ki so se vrteli z nami in nas mehko odlagali na tla.

Aplavz je bil bučen, dolg in navdušen, dirigent je prišel dvakrat na oder in orkester se nam je s priklonom zahvalil. Ko je dirigent prišel tretjič, so nam zaigrali še Straussovo polko, in ker navdušenju še vedno ni bilo konec smo slišali še en Straussov valček.

DRAGICA TOMC
Šola za medicinske sestre
v Ljubljani

bila publika od skladbe do skladbe vedno bolj navdušena in je ob koncu izprosila dodatek, Straussovo Noč v Benetkah.

S podobnim navdušenjem so sprejeli mlade glasbenike tudi poslušalci drugih dveh koncertov, ki sta bila v soto, 9. februarja ob 11. uri v Ljubljani in ob 18. uri v Novi Gorici. Izvajalci so največ pomena pripisovali prav ljubljanskemu koncertu, pa ne morda samo zato, ker so nastopili v glavnem mestu in v dvorani Slovenske filharmonije, temveč tudi zato, ker so pričakovali obisk avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani. Pretežno mlada publika ljubljanskih osnovnih in srednjih šol je njihov nastop toplo pozdravila in bila deležna kar dveh dodatkov. Po koncertu, na sprejemu in kosilu v Emonski kleti, je nastopajoče pozdravil predsednik Glasbene mladine Slovenije Slavko Mežek, v imenu izvajalcev pa se je za topel sprejem in organizacijo turneje zahvalil avstrijski generalni konzul dr. Walther Lichem.

Koncert v Novi Gorici je pomenil poustvarjalni višek turneje, h kateremu je prav gotovo pripomogla tudi odlična akustika dvorane v novem Kulturnem domu. Za made glasbenike je bil tretji koncert v kratkem časovnem razmiku in po mnogih prevoženih kilometrih verjetno že prav pošteno naporen. Vendar so se ga lotili z neverjetno zavzetostjo in veselje nad muziciranjem in navdušenje publike je premagalo utrujenost. Simpatične mlade glasbenike je koncertna turneja zbližala in hvaležni so bili za vsa doživetja v Sloveniji, kar so na večerji po koncertu tudi izrazili v svojem zahvalnem govoru, ki je bil namenjen njihovemu organizacijskemu vodji prof. Friederichu Knoppeku, njihovu dirigentu ter organizatorici — Glasbeni mladini Slovenije.

Pri nas si takega orkestra lahko samo želimo!

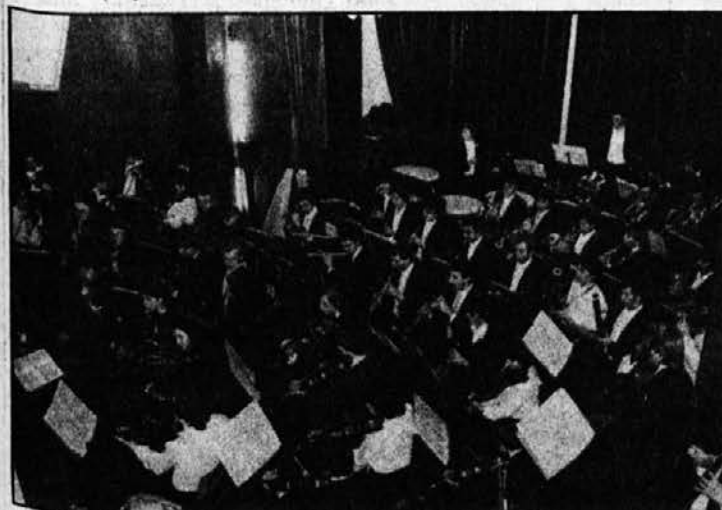
DARJA FRELIH
Fotografiral: FRANC MODIC

Koncerte po Sloveniji je komentiral Marko Studen

Mladi avstrijski čelisti

Med nastopom v Črnomlju

Mladi godalci

Koncert v Novi Gorici v novem kulturnem domu

GM Jugoslavije: Premalo dejavnosti

Že nekaj časa ugotavljamo, da s sodelovanjem med republiškimi organizacijami Glasbene mladine ni vse tako, kot bi si želeli — čeprav vsi neprestano izražamo najboljšo voljo za uspešno delo.

Z utemeljitvijo, da vse republiške in pokrajinske organizacije niso predlagale delegatov za komisije, zvezna konferenca na svoji seji 30. junija lani komisij ni imenovala. Predvideni člani (tako je predlagala tudi slovenska organizacija, ki je opravila svoje dolžnosti že pred konferenco) naj bi se vendarle sestali, ker se dela nabira vsak dan več, do tega pa še ni prišlo. Delegati v predsedstvu zvezne konference so si delo razdelili tako, da je vsak zadolžen ali za komisijo ali za katero izmed dejavnosti. Kaže pa, da je za izpolnjevanje zadolžitve potrebno veliko več naporov, kot so jih nekateri doslej vložili v svojo zvezno glasbenomladinsko dejavnost.

Vsekakor je nujno oblikovati komisije, in to lahko stori le zvezna konferenca, katere sklic predlagamo že od katastrofalnih poplav novembra lani v Skopju. Čakamo namreč medrepubliški dogovori o sodelovanju, naši mednarodni stiki, izdelati je treba pravilnike, pregledati nekatere naše postopke, oblikovati naše stališče v zvezi s splošno

ljudsko obrambo. Delegati v predsedstvu zvezne konference, ki naj bi bili vodje komisij, vsega dela sami niti ne morejo opraviti, dogodki pa nas seveda prehitujejo. Ne spoštujemo dogovorov o rokih, ki smo si jih postavili, marsikatera akcija visi v zraku ali pa je že propadla, razmere se spreminjajo, tako da je marsikaj treba začeti znova, ne da bi lahko pokazali na uspehe. Vse to v času, ko sta se iztekli že dve tretjini mandata sedanjega predsedujočega.

Seje predsedstva so že nekaj časa maratonske, vendar na njih le s težavo prihajamo do sklepov, celo dnevnega reda običajno ne uspemo predelati do konca. Pogostejše sestajanje ne more biti rešitev, saj za kaj takega mi nimamo dovolj sredstev. Manjka želje po jasnem, odločnem dogovarjanju, najbrž tudi zrelosti, da bi naglo premislili in sklepali. Delegati v predsedstvu pa so konec koncev samo odraz tistega, kar se dogaja v republikah in pokrajinah.

Kaže, da bi bilo za uspešnejše medsebojno delo potrebno najprej dodobra premisliti, kako si predstavljamo stike, kaj pričakujemo drug od drugega, kam naj sodelovanje usmerimo. Le tedaj bomo lahko govorili o Glasbeni mladini Jugoslavije.

METKA ZUPANČIČ

GM Slovenije: Seja predsedstva v Ajdovščini

Delegati predsedstva GMS so se 23. februarja sestali v Ajdovščini. Seja je bila namenjena predvsem trem nalogam — pregledu dela komisij in odborov, potrditvi srednjeročnega programa razvoja organizacije in družbenega dogovora o zagotavljanju pogojev za delovanje GMS ter problematiki v zvezi z delovanjem Glasbene mladine Jugoslavije.

Člani republiške konference GMS so že na svoji programsko-volilni seji v začetku lanskega decembra začrtali smernice razvoja GMS v naslednjih letih in izoblikovano besedilo je bilo objavljeno v januarjski številki revije GM. V januarju in začetku februarja so se sestale vse komisije in odbori GMS, ki so poleg svojega tekočega dela pregledale in potrdile srednjeročni program razvoja. Na podlagi

smernic so komisije in odbori predlagali določene akcije za uspešnejše delovanje organizacije. Gre predvsem za tesnejšo povezavo vseh mladih ljubiteljev glasbe in glasbenikov, kar lahko GMS doseže s pogovori s študenti in dijaki srednjih, višjih in visokih glasbenih šol, z vodstvi glasbenih ustanov na Slovenskem in pa z razširjanjem svojega programa in spodbujanjem ustanavljanja novih osnovnih organizacij in občinskih društev GM. Predsedstvo je precej časa posvetilo problemom, ki se pojavljajo v delovanju Glasbene mladine Jugoslavije. Člani so izrazili nezadovoljstvo zaradi premajhne aktivnosti zveze v programskem delovanju in se spraševali, kako naj slovenski delegati zastopajo GMS v zveznih komisijah, ki se v zadnjem mandatu niso niti enkrat

sestale. Zato je predsedstvo GMS sklenilo, da obvesti predsedstvo GMJ o svojih pomislekih ob takšnem načinu dela, ki republiškim in pokrajinskim organizacijam GM ne omogoča skupnega načrtovanja in uresničevanja pomembnih akcij.

Predsedstvo je sprejelo tudi pripravljeno besedilo programa GMS za leto 1980, ki upošteva stabilizacijske ukrepe in s tem zmanjšane stroške pri vseh akcijah, ki to dopuščajo.

KAJA ŠIVIC

GM po Sloveniji

O Po 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, v dneh od 11. februarja do 15. februarja se je v organizaciji Glasbene mladine Slovenije zvrstilo nič manj kot 16 koncertov za osnovnošolsko in srednješolsko mladino:

PESNIK V NAŠIH OČEH (Ljubljanski oktet) — 2 koncerta v Srednješolskem centru v Brežicah, 2 koncerta za Glasbeno mladino Jesenice,

— LJUDSKI INSTRUMENTI

Seminar v Mariboru

Januarja je mariborska Glasbena mladina v sodelovanju z Zavodom SRS za šolstvo oziroma njegovo mariborsko organizacijsko enoto, pripravila za učitelje glasbe vseh osnovnih šol severovzhodne Slovenije tematska predavanja o razvoju jazza. Zbralo se je kar 175 glasbenih pedagogov iz dravogradske, celjske in murskosoboške organizacijske enote, predaval pa je profesor

na glasbeni Akademiji v Gradcu, Edvard Holnthaner.

Z orisom posameznih jazzovskih stilov (z notnimi primeri in magnetofonskimi posnetki) je predavatelj približal glasbenim pedagogom zgodovinski razvoj jazza in njegove značilnosti. Na koncu pa je očrtal še življenje in delo skladatelja Georga Gershwina, ki naj bi ga po učnem programu spoznali vsi učenci osnovnih šol.

Učitelji so zanimivemu predavanju pazljivo sledili, prejeli pa so tudi tematsko številko revije GM, ki jo je izdala GMS kot gradivo in pripomoček za kviz o razvoju jazza.

V Trziču

— vse kaže, da nastaja aktivno občinsko društvo Glasbene mladine. Poleg organiziranja sicer redkih, a dobro pripravljenih glasbenih prireditev, si stalno prizadeva razširiti krog mladih sodelavcev in pri tem nedvomno uspeva. To dokazuje delovanje izvršnega odbora in osnovne organizacije Glasbene mladine v krajevni skupnosti Bistrica ter redna oddaja na radiu Tržič, ki jo pripravljajo mladi animatorji. Pri svojih prizadevanjih so glasbeni mladinci naleteli na vso podporo občinske konference ZSMS, veliko manj

razumevanja in zanimanja pa kažejo za njihovo delo tisti, ki bi jim estetska, predvsem glasbena vzgoja tržiške mladine morala biti še kako mar. Mednje sodijo kulturna skupnost, ZKO, izobraževalna skupnost in še vsi drugi, ki se jim ni zdelo vredno odzvati se vabilu na doslej organizirane razgovore o vlogi, pomenu, programski orientaciji, sistemu financiranja in programiranju njihove Glasbene mladine. Edina izjema je zaenkrat skupnost otroškega varstva, ki je z veseljem pozdravila vse glasbenomladinske ponudbe in sklenila finančno podpreti program za predšolske otroke. Upajmo, da ji bodo kljub neobetavnim začetkom kmalu sledili tudi drugi.

V Trbovljah

— so se ogreli in sklenili začeti z delom občinskega

društva Glasbene mladine. V januarju so obiskali pobratene Jeseničane in se z njimi dogovorili za pomoč pri urejanju potrebnih formalnosti.

Kviz GM Srbije Uspeh slovenjegraške ekipe

Alenka Pariš, Kazimira Lužnik, Darja Grah in mentorica, tovarišica Anica Iljaš, so velike ljubiteljice glasbe, predvsem pa jim nikoli ne manjka poguma in volje, kadar je treba sodelovati na tekmovanjih v znanju. Ekipa je že večkrat tekmovala na kvizih Glasbene mladine v Sloveniji in Srbiji in vedno se je dobro odrezala. Tudi zadnjo jesen se je trojica pod vodstvom svoje mentorice odločila za sodelovanje na kvizu, ki ga je Glasbena mladina Srbije pripravila na temo „25 let GM Srbije“. O poteku tekmovanja in uspehu slovenjegraške ekipe nam je pisala DARJA GRAH:

„Priprave so terjale precej časa. Mnogo ur je šlo, a smo jih vse rade žrtvovali. Učile smo se iz brošure z naslovom „25 let GM Srbije“, poslušale smo različne skladbe naših in tujih skladateljev, spoznale smo mnoge priznane izvajalce. Tekmovanja, na katerih smo preizkusile svoje znanje, so se hitro bližala. 22.

novembra smo odpotovale v Gornji Milanovac, naše pobrateno mesto. Tekmovanje je bilo napeto. Naša ekipa se je uvrstila na prvo mesto v prvem in drugem kolu, v tretjem kolu pa na četrto mesto. Prejele smo nagrado — brezplačno bivanje v Beogradu — v času posebnih glasbenih prireditev BEMUS. Bile smo zelo vesele, kajti naše mesto je majhno in koncerti niso pogosti.

Še lepši od tekmovanja pa so bili pogovori z našimi vrstniki iz Srbije in Hrvatske. V Milanovcu smo se srečale z mladimi iz Koprivnice, Boljevca, Arandelovca in iz drugih krajev, z mladimi, s katerimi nas druži veselje do glasbe. Izmenjali smo naslove, naplesali smo se na družabnih večerih. Trije prelepi dnevi so se iztekli, ostali so enkratni spomini, ostalo je znanje, ki smo si ga pridobili, ostala je zavest, da se je izplačalo potruditi, da je lepo sodelovati v glasbenem kvizu.“

Navdušeni nad zvoki

S prihodom nove glasbene tovarišice se je kulturno življenje na naši šoli zelo razmahnilo. Ustanovili smo posebno organizacijo — aktiv glasbene mladine. V njem sodelujejo v širšem okviru prav vsi učenci naše šole, ki ljubijo glasbo, v ožjem okviru pa deluje poseben odbor, ki ga sestavlja štirideset učencev. Aktiv vodi predsednica Jana Đaferović in podpredsednica Alenka Otrin, vse nas pa usmerja naša glasbena tovarišica Bronka Sax.

Naš aktiv ima štiri komisije: mlade novinarje in poročevalce, kulturne animatorje, programsko komisijo in organizacijsko-tehnično komisijo. Naloga mladih novinarjev je poročanje in obveščanje javnosti o glasbeni dejavnosti na naši šoli. Kulturni animatorji urejajo vitrino, kjer imamo mini stenski časopis, ki seznaja mladino o vseh pomembnejših kulturno-glasbenih dogodkih doma in po svetu. V

ta namen zasledujejo v dnevnem časopisu in revijah kulturna dogajanja in novice. Programsko komisija nadzoruje vse naše šolske glasbene ansamble, njihove nastope, programe in koncertne prireditve na šoli. Organizacijsko-tehnična komisija pa skrbi za vse, kar je potrebno opraviti za nastope in koncerte in seveda za brezhibno čistočo naše glasbene vitrine.

Na naši šoli zdaj odmevata od vrha do tal in do zadnjega kotička pesem in glasba. Imamo tri pevske zборе, dva otroška in mladinski zbor, ki smo ga imenovali Sinje ptice. V krožku, ki ga obiskuje preko petdeset učencev, se učimo kljunasto flavto. Mnogo učencev pa sodeluje v Orffovem orkestru. Vsi na šoli smo glasbo izredno vzljubili, vzljubili pa smo tudi našo novo tovarišico.

JUTRA METELKO 8. b
osnovna šola dr. Jože Potrč

Slovenski zvoki v ŠKUC-u

Mira Omerzel — Terlep, Matic Terlep in Bogdana Herman so v prostorih ljubljanskega Študentskega kulturnega centra v petek, 1. februarja pripravili srečanje z zvoki slovenskega etničnega ozemlja. To ni bil koncert v klasični obliki, saj nam je Mira Omerzel — Terlep pred vsako skladbo razložila njeno značilnost kot tudi značilnosti glasbil, ki so nam povečini neznana: oprekelj, drumlja, trstenke, žvegla, dude, cimbale, lončani bas, pojoča žaga, glavnik in akustična kitara, ki so bila tudi razširjena med slovenskim kmečkim prebivalstvom. Na sliki, od leve proti desni: Mira Omerzel — Terlep, Bogdana Herman (glas) in Matic Terlep.

Fotografiral: BOŽIDAR DOLENC

Zborovski disco studio

Prijateljem zborovske glasbe se ponuja nova oblika izpopolnjevanja. Pred nekaj dnevi je odbor za vokalno glasbo pri ljubljanski Zvezi kulturnih organizacij začel z izvirnimi glasbenimi večeri, ki jih je imenoval Zborovski disco studio.

Odbor skrbi za dvig umetniške ravni ljubljanskih amaterskih zborov, prireja seminarje, ogleda zborovskih tekmovanj in prijateljska srečanja zborov, kjer se ponuja izmenjava izkušenj, letos pa namerava dejavnost popestriti s strokovno vodenimi večeri zborovske glasbe s plošč in kaset. Ljubljanski ljubitelji glasbe so mestni Zvezi kulturnih organizacij ponudili več kot 150 plošč s posnetki oktetov, mladins-

skih, ženskih, moških in mešanih zborov in organizatorji studia so vso to glasbeno snov razdelili v tematske enote, ki jih bodo enkrat mesečno v zborovskem disco studiu razlagali naši najvidnejši glasbeni strokovnjaki — skladatelji, dirigenti, muzikologi in kritiki.

Na srečanja v Zborovskem disco studiu, ki bodo v pevski sobi Partizanskega pevskega zbora na Krekovem trgu v Ljubljani, so vabljeni vsi prijatelji zborovske glasbe, še posebej pa vsi pevci in dirigenti naših amaterskih zborov. Vstop je prost, čas studia pa bo vsakokrat natančno objavljen v javnih občilih.

KAJA ŠIVIC

Republiška konferenca Zveze socialistične mladine
Slovenije
Glasbena mladina Slovenije
Zveza kulturnih organizacij Slovenije

Mladinke, mladinci

Kaj mislite o pesmih, ki so vam pri roki, kadar želite zapeti pesem o sebi?

Ali niste pogosto v zadregi, ker ustreznih pesmi sploh ni ali pa jih je le malo in so že obrabljene, sposojene od drugod in le za silo prikrojene za našo rabo?

Zato objavljamo nagradni

razpis

za pionirske, mladinske in brigadirske pesmi

— za izvirno skladbo (enoglasno ali večglasno, brez spremljave) z besedilom vred;

— izvirno skladbo na že znano besedilo;

— izvirno besedilo, prikladno za uglasbitev;

— na brigadirsko, taborniško ali katerokoli drugo temo iz življenja pionirjev in mladincev, ki jim bo všeč in jo bodo radi prepevali;

Natečaj traja do 31. marca 1980. Do tedaj je potrebno poslati notni zapis skladbe ali na kaseti posneto skladbo na obstoječe besedilo v 3 izvodih in s šifro namesto podpisov na naslov:

Republiška konferenca ZSMS

Dalmatinova 4

61000 Ljubljana

z oznako „Natečaj“

Prispela dela bo pregledala in ocenila žirija, ki jo bodo sestavljali:

1. Glasbena mladina Slovenije,

2. Društvo slovenskih skladateljev,

3. Zveza kulturnih organizacij Slovenije,

4. Radio Študent,

5. Tednik Mladina,

6. „Antena“,

7. „Stop“

8. Republiška konferenca ZSMS.

Žirija bo podelila naslednje nagrade:

— komplet plošč po izbiri,

— komplet kaset po izbiri,

— knjige z glasbenega področja,

— celoletne naročnine za Glasbeno mladino,

— kompletne vstopnice za koncerte Glasbene mladine

„Mladi mladim“,

— glasbeno opremo do določene višine.

Najboljša dela (besedila, skladbe, kompletna dela) po izbiri žirije bodo odkupljena, posneta na radiu in objavljena v posebni knjižni izdaji.

Največja nagrada bo seveda to, da bodo nova dela z veseljem prepevali mladi, kjerkoli se bodo zbrali. Za to bomo poskrbeli tako, da bomo nagrajene in druge dobre prispevke objavili.

Ljubljana, december 1979

Kam poleti

Posredujemo vam seznam poletnih glasbenomladinskih tečajev, ki so jih nacionalne organizacije posredovale na sedež Mednarodne federacije v Bruslju. Morda se vam bo katere od ponudb zdeli vabljiva: pokličite tedaj našo Glasbeno mladino ali pa se kar oglasite na Krekovem trgu 2, če boste želeli še podrobnejše informacije.

• Nemčija že leta organizira tečaje v Weikersheimu, zelo lepem starem gradu.

Od 16. 7. do 10. 8. bo mednarodni seminar za orkester, na katerem bodo udeleženci pripravljali „Salome“, opero Richarda Straussa. Za glasbenike od 18. do 30. leta starosti so na voljo štipendije, ki krijejo vse njihove stroške.

Od 10. 8. do 31. 8. bo na vrsti mednarodni mojstrski tečaj za komorno glasbo. Tu je udeležbo treba plačati.

• Belgija je svoj tabor glasbene mladine postavila v vas Irchonwelz:

od 6. 7. do 20. 7. bo tečaj uvajanja v glasbo za francosko govoreče otroke od 10 do 12 let.

• V umetniškem centru Orford bo Kanada pripravila dva tečaja: od 29. 6. do 17. 7. za komorne zasedbe, klavir, zbor, kitaro; od 27. 7. do 24. 8. za flavto, jazz, pihalne in godalne orkestre. Tudi tu je mogoče računati na štipendije.

• Danska pripravlja dva jazzovska tečaja v kraju Jellinge: od 20. 6. do 30. 6. in od 10. 8. do 21. 8.

(Za slednjim se bo v Københavnu pričela 35. generalna skupščina Mednarodne federacije Glasbene mladine).

• Francija pripravlja tečaj za seznanjanje z operno glasbo od 17. 7. do 29. 7. v Aix-en-Provence — za mlajše od 18 let;

• v kraju Saint Martin de Castillon pa od 21. 7. do 29. 7. tečaj za operno glasbo: vokalno tehniko, interpretacijo, režijo, glasbeno gledališče, animatorje za operne klube.

• Na Nizozemskem se bodo mladi srečali v Woudschotenu od 7. 8. do 17. 8. na tečaju simfoničnega orkestra in komorne glasbe. GM Nizozemske ponuja nekaj štipendij.

• V Weneciji blizu Bydgoszcza na Poljskem bo od 9. 8. do 23. 8. tečaj animacije, muzikoterapije, komorne glasbe in kompozicije (na voljo so štipendije).

• v Siedlcach pa avgusta tečaj komorne glasbe.

• Madžarska pripravlja nekaj tečajev, vendar njihovega seznama še ni javila.

• Na Švedskem bodo letos štirje tečaji:

od 8. 6. do 29. 6. v Lundu simfonični orkester;

od 9. 7. do 24. 7. v kraju Umea simfonični orkester;

od 23. 7. do 16. 8. v Svegu mojstrski tečaj za ansamble in soliste;

od 10. 7. do 3. 8. v Arviki godalni orkester in godalni kvartet.

• Jugoslovaija ponuja v Kulturnem centru Mednarodne federacije Glasbene mladine v Grožnjaju,

od 22. 6. do 13. 7. tečaje za violončelo, Orffove instrumente, otroški zbor;

od 14. 7. do 2. 8. mojstrski tečaj za violino in rog;

od 4. 8. do 23. 8. mednarodni komorni orkester, klavirski trio, orgle in pop opero;

od 24. 8. do 13. 9. mojstrski tečaj za kitaro in lutnjo, jazz.

Poletni glasbeni tabor GMS – Videm 1980

Letos bo tabor Glasbene mladine Slovenije v Vidmu ob Ščavnici deloval od 5. do 20. julija. K sodelovanju vabimo mlade glasbenike — instrumentaliste in pevce, stare do 27 let, v dva tečaja:

1. KOMORNA IGRA (godala, pihala, trobila),

2. VOKALNI KOMORNI SESTAV DO OKTETA (ženska, moška ali mešana zasedba).

Tečaje bodo vodili strokovnjaki z omenjenih področij, določili pa jih bomo glede na vaše prijave. Število udeležencev je omejeno na 25. Informativna cena za udeležence (14-dnevno bivanje, prehrana, strokovno vodstvo itd.) znaša 2.900,— din.

Vaše prijave pričakujemo do konca marca 1980.

PRIJAVNICA ZA TEČAJ GMS – VIDEM 1980

priimek, ime: .....

rojen(a)..... v .....

naslov..... stalno bivališče .....

dosedanja glasbena izobrazba (šole, tečaji, seminarji) .....

igram instrument ..... pojem(glas) .....

pojem v zboru (ime in sedež zbora) .....

stroške tečaja plača: .....

datum, kraj: ..... podpis in žig .....

Kanadska pianistka med mladimi na Primorskem

Na pobudo ravnatelja in z dobro voljo učencev šolske skupnosti je na glasbeni šoli v Šempetru pri Novi Gorici prišlo do zanimivega in prijetnega glasbenega večera. 18. januarja je v mali dvorani šole nastopila mlada pianistka iz Kanade Nicole Presenty. Z izredno zahtevnim sporedom nam je dokazala vse odlike svoje klavirske igre. Zanimiva je predvsem tehnika pri poudarjanju melodičnih linij ter čista in brezhibna oktavna igra.

Nicole Presenty je izvajala Chopinovo Fantazijo v f-molu op. 49, Schumannove Fantazijske skladbe op. 12 in Beethovnovno Sonato v f-molu op. 57, imenovano Appassionato. Umetnici moramo priznati predvsem izredno vzdržljivost in moč koncentracije.

In kdo je ta mlada simpatična pianistka, ki nas je s svojim nastopom navdušila?

Rodila se je leta 1958 v Ottavi. Z glasbo se je začela ukvarjati kot štiriletna deklica, že z de-

vetimi leti pa koncertirala v svojem rojstnem kraju in v Torontu. Zelo mlada je prejela nagrado Grand Prix na kanadskem državnem tekmovanju, med najboljše pa se je uvrstila tudi na konkurzu mladih glasbenikov v New Yorku, kjer je izvajala Chopinova dela. Nastopala je na televiziji in kanadskem državnem radiu. Diplomirala je pred dvema letoma na univerzi v Montrealu, sedaj pa se izpopolnjuje pri pianistki Marie Curcio v Londonu.

Pred nekaj meseci se je Nicole Presenty udeležila tečaja klavirske interpretacije, ki ga je v italijanski Gorici organiziral Centro Internazionale di Arte, nato pa je koncertirala po Italiji in sprejela tudi povabilo glasbenih šol iz Šempetra.

TATJANA GREGORIČ

Mladi mladim

V tem letu so se v dveh abonmajskih koncertih predstavili mladim poslušalcem trije solisti, pravzaprav ena solistka – pianistka Neda Perko in dva ansambla – Ljubljanski baročni trio in Akademski pihalni kvintet.

Pianistka Neda Perko je višješolski študij klavirja končala na Ljubljanski Akademiji za glasbo pri prof. Dubravki Tomšič – Šrebotnjakovi, nato pa je nadaljevala visokošolski in podiplomski študij v Zagrebu. Za recital si je izbrala sicer ne zelo obsežen, a zato zelo zahteven program. Beethovnova Sonata op. 111 in Schumannove Simfonične etude op. 13 pa tudi Skrijabinova sonata št. 2 predstavljajo pravo preizkusno stopinico h koncertantni zrelosti za pianista. Na več mestih je dokazala svojo muzikalnost, najbolje ji je uspel Skrijabin, program kot celota pa je bil morda le prevelik zalogaj, da bi ga lahko v celoti sproščeno podajala. Sicer pa ravno na koncertih Mladi mladim ne smemo pričakovati

Aleš Kacjan – flautist pihalnega kvinteta ljubljanske akademije za glasbo.

umetniške perfekcije izvajalcev, ki so šele na pragu svoje umetniške poti in jim ti koncerti pomenijo predvsem prepotrebne začetne izkušnje.

Na drugem koncertu smo prisluhnili dvema skupinama mladih glasbenikov. V prvem delu je nastopil Ljubljanski baročni trio, v katerem igrajo kljunasto flavto Klemen Ramovš, violo da gamba Alojz Mordej in čembalo

Maks Strmčnik. Ime tria nam pove, da igrajo čisto določeno glasbo, ki danes, vsaj pri nas, ni veliko izvajana. Po svojem študijskem pristopu k baročni glasbi so jim blizu le podobna prizadevanja našega čembalista in organista Huberta Berganta. Trio igra na instrumente, ki so izdelani po zgledu baročnih originalov in uporablja značilno nižjo uglasitev ter nam tako res

poskuša čim bolj avtentično približati baročno glasbo. Glasbeniki so nam predstavili dela Frescobaldija, Poša, Loeilleta in Telemanna. Njihova izvedba je izžarevala veliko ljubezen do te glasbe in pokazala sposobnosti glasbenikov, ki bodo s pogostimi nastopi pridobili še stalnejšo zanesljivost v intonaciji in skupni uigranosti.

Zanimiv glasbeni večer je v drugem delu dopolnil Akademski pihalni kvintet z dvema ljubko razigranima skladbama 20. stoletja: Tremi kratkimi skladbami Jacquesa Ibarta in 17 variacijami za pihalni kvintet Jana Michela Damasea. Izvajalci Aleš Kacjan, flauta, Stojan Dokuzov, oboa, Zvone Richter, klarinet, Peter Stadler, fagot in Justin Felicijan, rog, so za akademsko raven pokazali presežljivo uigranost in zelo dopadljivo skupinsko muziciranje. Kaže, da se nam za kvaliteto naših pihal v bodoče ni treba bati.

MOJCA ŠUSTER

Fotografiral: FRANCE MODIC

Pomemben delež naših solistov

Ljubljana

V februarju smo v Slovenski filharmoniji poslušali kar štiri slovenske soliste in lahko smo se prepričali, da ni vedno dobro le tisto, kar je tuje. Na koncertu rdečega abonmaja sta z orkestrom SF nastopila oboist Drago Golob in violončelist Miloš Mlejnik. Golob je izvedel Mozartov koncert za oboo in orkester v c-duru. Skladba je bila sicer solidno izvedena, morda pa ji je manjkalo tako z orkestrske kot s solistove strani malo več tistega očarljivega poleta in ljubeznive igrivosti, ki sta tako značilna za Mozartovo glasbo. Mozartu je sledil koncert za violončelo in orkester sodobnega poljskega skladatelja Witolda Lutoslawskega. Mlejnik je uspel s prepričljivo igro ustvariti prav grozljivo vzdusje, sarkastična govornica čela in prodor-

ni odgovori trobil so poslušalca neusmiljeno prikovali v krutost sodobnega sveta. Delo je doživelo velik uspeh, čeprav ljubljanska koncertna publika ponavadi težko sprejema sodobno glasbeno snovanje. V drugem delu je orkester pod vodstvom Antona Nanuta odlično izvedel Brahmsovo 3. simfonijo in tako so si lahko tudi „konservativnejši“ poslušalci oddahnili.

Na koncertu rumenega abonmaja je nastopil odlični violinist in priznani pedagog Glasbene akademije v Kölnu Igor Ozim. Z godalnim delom simfoničnega orkestra je izvedel Inventiones ferials skladatelja Uroša Kreka. Čeprav je Krekovi skladbi v drugem delu sledila polnozvočna Brucknerjeva 6. simfonija, je koncert dosegel višek že v prvem delu, saj smo prvič v letošnji sezoni slišali res odlično solistično igro violine. Iz mističnega zvoka godalnega orkestra se je izvil prav čarobno razmišljan-

je violine o življenju in smrti. Zanimivo je bilo prisluhniti Brucknerju, če ste teden prej poslušali Brahmsa, saj sta njuni simfoniji nastali istočasno, pri tem pa sta skladatelja pripadala prav nasproti si stoječim in bojujočim se skupinam. Čaščenje Wagnerja in visoka religioznost dajeta značilen ton Brucknerjevemu delom. Predvsem iskreni, prepričljivi adagio in zmagovalni finale sta bila odlično izvedena, za kar gre velika za sluga tudi zagrebškemu dirigentu Milanu Horvatu.

Dočakali smo tudi najbolj reprezentativen koncert te sezone, večer del Ludwiga van Beethovna. Orkester SF je pod vodstvom izraelskega dirigenta Mosheja Atzmone izvedel uverturo Egmont, Koncert za klavir in orkester št. 4 s solistko Dubrovko Tomšič – Srebotnjakovo in 5. simfonijo. Program so izvajali kar tri dni zapored, pa še je pred dvorano

ostal kdo, ki bi mu rad prisluhnil, pa ni dobil vstopnice. Pokazalo se je, da so poleg kvalitete trobilne in pihalne skupine, ki smo je že kar nekako navajeni, tudi naša godala vedno boljša – enotna, prepričljivo izrazna, tehnično solidna.

Tolikokrat slišana Peta je bila tako zanošna in iskreno odigrana, da smo kar pozabili, da je, kljub vsej svoji veličini, na žalost že malo zguljena. Odlični dirigent Atzmon je vložil v izvedbo svoje široko glasbeno znanje in prefinjen občutek za muziko, orkester pa je z njim zavzeto sodeloval. Na ljubljanskem koncertnem odru se je prvič letos predstavila tudi naša priznana pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova, ki je ponovno dokazala svoje odlike. Poslušalci so jo sprejeli z viharim navdušenjem in tako celo dosegli dodatek.

MOJCA ŠUSTER

Premieri v Operi

Maribor

V letošnji sezoni sta bili v Mariborski operi šle dve premieri: 23. novembra balet Giselle in 1. februarja Madame Butterfly.

Balet Adolpha Adama Giselle je sicer že nekoliko zaprašeno klasicistično-romantično delo s skoraj naivno glasbo in preprosto zgodbo, daje pa – in to odlično – plesalcem glavnih vlog možnost uveljavljanja. Mariborski balet je za glavne vloge povabil tri sijajne sovjetske soliste iz Rige: Elito Erkina, Tatjano Lajd in Tiita Haermija. Vsi trije so poleg dobrih domačih plesalcev Janeza Siniča, Olje Ilijč, Marjete Greif in Edija Dežmana dali predstavi izreden blesk, tako da je občinstvo na premieri in vseh naslednjih predstavah nenavadno pogosto in dolgo prekinjalo izvajanje z navdušenim ploskanjem. Zasluga za ta uspeh gre tudi režiserju in koreografu Iku Otrinu, ki je učinkovito postavil na oder to sicer utečeno koreografijo. Glasbeno vodstvo je bilo v spretnih rokah mladega dirigenta Staneta Jurgeca, ki je orkester dobro pripravil, le-ta pa je lepo muziciral. Predstava Gi-

selle je tudi v naslednjih ponovitvah dosegla izjemen uspeh in nenavadno veliko zanimanje občinstva.

Prav tako je publiki vedno dobrodošla Puccinijeva opera Madame Butterfly, ki je doživela premiero po dolgih letih. Kaže, da je umetniškemu vodstvu mariborske opere pred očmi predvsem odzivnost nekega dela občinstva, in najbrž je to v tem

trenutku edino pravilno. Premiero in naslednje predstave muzikalno vodi dirigent Samo Hubad kot gost. Njegovemu večjemu in izkušenemu vodstvu se je treba zahvaliti za čist muzikalen in gladko tekoč potek predstave tako na odru kot v orkestru. Režiser Franjo Potočnik je iskal nove prijeme v režiji z uporabo raznih „senčnih iger“, ki bi bile učinkovitejše, če bi jih bilo manj.

Solistične vloge so v Giselle odplesali sovjetski gostje Elita Erkina (Giselle), Tatjana Lajd (Myrtha) in Tiit Hjarm (Albrecht)

V naslovni vlogi je na premieri prvič v tej pevsko in igralsko zahtevni vlogi nastopila sopranistka Veronika Mihelič, ki je bila pevsko in igralsko zelo priklupna in se bo še razvila.

V alternaciji je na repriji pela sopranistka Ada Sardo, izkušena pevka in dobra igralka, vendar je pri njenem lepem in voluminoznem glasu nekoliko motil prevelik vibrato na glasnih mestih. Vlogo Pinkertona je najprej pel tenorist Karlo Blasini dokaj togo, vendar z blestečimi višinami. V zamenjavi je bil Ervin Ogner igralsko okreten, ima lep glas in je muzikalen, vendar v višinah nesiguren. Kot Suzuki je vskočila mezosopranistka ljubljanske opere Božena Glavakova vsestransko uspešno. Konzula Sharplessa je podal novo nastavljeni baritonist Antonis Fillipatos, ki je napravil zelo ugoden vtis. V dobrega karakternega pevca se razvija Jože Koreš, ki je izvrstno predstavil Gora, v alternaciji pa je bil prav tako dober Aleksander Boštjančič. Tudi ostale manjše vloge so bile ustrezno zasedene, zbor pa je dobro pripravil mladi zborovodja Maksimilijan Feguš. Celotna predstava bo pri občinstvu gotovo naletela na lep sprejem.

VLADO GOLOB

Uspel zborovodski seminar za učitelje glasbene vzgoje

Izpopolnjevanje na zborovodskih seminarjih je postalo že kar stalna oblika izobraževanja, pa naj gre za zborovodje otroških, mladinskih ali odraslih pevskih zborov. Vsaj enkrat letno pripravijo razni organizatorji seminarje različnih obsegov in stopenj.

V letošnjih semestrskih počitnicah so organizatorji: Zavod za šolstvo SRS, Mladinski pevski festival iz Celja in Zveza kulturnih organizacij Slovenije, pripravili za učitelje glasbene vzgoje petdnevni seminar v Simonovem zalivu pri Izoli. Načrtovalci so že na podlagi prijav uvideli, da je rekordna udeležba presegla vsa pričakovanja. Zato so urnik seminarja razdelili v tri težavnostne stopnje in na delo v štirih skupinah. Nekaj predavanj je bilo skupnih za vse tečajnike. Neposredne priprave in organizacijo je izpeljal Jurče Vreže, ki je to svoje nalogo opravil letos uspešno že tridesetletno.

Težje seminarja so nosili predavatelji, (sicer vsi znani dirigenti),

Stane Jurgec, Vid Marcen, Mirko Slosar in Branko Rajšter, ki je za to priliko zbral in uredil zgledno in uporabno pesmarico 25 skladb. Vse skladbe so seminaristi na predavanjih tudi usvojili. Solfedžist prof. B. Popović iz Beograda, je, kot že prejšnja leta, predaval z vso svojo svežino. Pomemben pa je vsekakor njegov pogled na ta predmet, saj ga pri nas pedagogi pogosto zanemarjajo ali pa sami niso prepričani v njegov pomen za glasbeno vzgojo. Predavanje o Sodobni pesmi je bilo zaupano prof. Lojzetu Lebiču, ki je po nazornem uvodu v svet šumov in zvenov (za večino je bil to prvi stik s tako glasbo) praktično pokazal študij sodobne skladbe z instrumentalno spremljevo. Podobno delo je opravila dirigentka Dragica Žvar iz Celja in naučila skladbo v novi notaciji. Prof. Ivan Vrbanič je v svojem predavanju o renesansi podčrtal glavne značilnosti vokalnega stavka tega obdobja in jih ilustriral s posnetki. Cilj vsakoletnega dela s seminaristi je poleg petja tudi

spoznavanje drugih oblik glasbenega izražanja v razredu; predvsem igranja na Orffovih instrumentih in na frulicah. Možnosti za igranje z Orffovimi instrumenti je predstavila Ida Virt, dva tečaja (začetniškega in nadaljevalnega) za frulico pa je vodil Natalin Tomšič.

Da sta ti dve obliki privlačili, je bilo razvidno že iz števila udeležencev, rezultati dela pa so bili zadovoljivi, saj so ob zaključku tečajniki pripravili krajši nastop iz predelanih skladb.

Še morda o pomanjkljivostih letošnjega seminarja, ki jih bo treba odpraviti prihodnje leto. Ni bilo na razpolago dovolj otroških in mladinskih zborov, s katerimi bi seminaristi vadili. Nekatera predavanja so bila preveč usmerjena v vzgojo tekmovalnega duha, čeprav so bili zborovodje začetniki ali brez takih ambicij. Urnik je bil preobsežen (vsega 68 ur). Na udeležbo so vplivale tudi premaknjene semestralske počitnice in se učitelji ljubljanskega in mariborskega območja niso

v celoti udeležili predavanj. Morda velja ponoviti že v Simonovem zalivu potrjeno ugotovitev o neprimernih prostorih za tako obsežen seminar, saj bi istočasno potreboval pet ali več akustično ločenih predavalnic in en prostor za več kot 200 ljudi.

Za konec še nekaj podatkov o letošnjih udeležencih: seminar, deseti v taki organizaciji, je obiskovalo 184 učiteljev in zborovodij, od tega 37 iz zamejstva, kar je še posebej spodbudno, saj bodo pridobljeno znanje prenesli na mlade Slovence v Avstriji in Italiji. Vsi seminaristi skupaj vodijo 270 slovenskih pevskih zborov, kar je približno četrtina!

Odgovori na vprašalnik ob koncu seminarja so potrdili pravilno naravnost seminarja, dali pa so tudi nove ideje za prihodnjega. S tem pa so postavili načrtovalcem nove vsebinske in organizacijske naloge.

MITJA GOBEC

Tekmovanje glasbenih umetnikov v Zagrebu

2. februarja se je končalo štirinajsto tekmovanje glasbenih umetnikov Jugoslavije v Zagrebu. Letos je bila prireditev namenjena solopcem, dirigentom in pihalcem, rojenim po 1. januarju 1950 leta. Tekmovanje je obsegalo tri etape in je trajalo kar dober teden dni.

V osemčlanskih žirijah, ki so ocenjevale izvajanje mladih glasbenikov, so sodelovali tudi trije slovenski umetniki: dirigent Marko Munih, flavtist Boris Čampa in tenorist Mitja Gregorčič.

Največ tekmovalcev je bilo med flavtisti, kar 23; klarinetistov je bilo 22; oboistov le 9 in fagotistov samo 5, javil pa se ni niti en pihalni trio in le dva kvinteta, od katerih ljubljanski ni nastopil. Tudi solopcev je tekmovalo le 10 in dirigentov menda 13.

Slovenski tekmovalci so se dobro odrezali. Mladi ljubljanski dirigent Žarko Prinčič, ki trenutno študira v Zagrebu, se je uvrstil v tretjo etapo

Marina Jajić

in prejel diplomu, enak uspeh sta dosegla flavtista Maja Gogala in Cveto Kobal; najuspešnejša pa je bila sopranistka Marina Jajić, ki je prejela drugo nagrado. Tekmovalo je še pet slovenskih pihalcev, ki pa se niso uspeli uvrstiti v tretjo etapo.

MARINA JAJIĆ, Splitčanka po rodu, je študentka tretjega letnika

ljubljanske akademije za glasbo. Študira zelo intenzivno in že pred štirimi leti je bila med zmagovalci zveznega tekmovanja glasbenih šol. Na letošnjem tekmovanju v Zagrebu se je nameravala predvsem preizkusiti, na nagrado ni računala, ker je bila konkurenca velika. Zato ji je drugo mesto v veliko uteho, saj je pod mentorstvom profesorice Eve Novšak-Houškove naštudirala kar osemnajst del. Poudarek je bil sicer na opernih arljah, pela pa je tudi ciklus pesmi Bruna Bjelinkega, pesmi Antona Lajovica, Uroša Kreka in Lojzeta Lebiča. Marina Jajić načrtuje že v tem letu nastope v splitski operi in na splitskem poletju, kjer bo pela v Monteverdijevem Orfeju. Po končanem študiju v Ljubljani pa se namerava izpopolnjevati v tujini.

Zelo vzpodbudna je tudi uvrstitev obeh mladih flavtistov, Maje Gogala in Cveta Kobala. Pri flavtistih je bila podeljena le ena tretja nagrada in sedem diplom, kar pomeni, da sta

bila med najboljšimi.

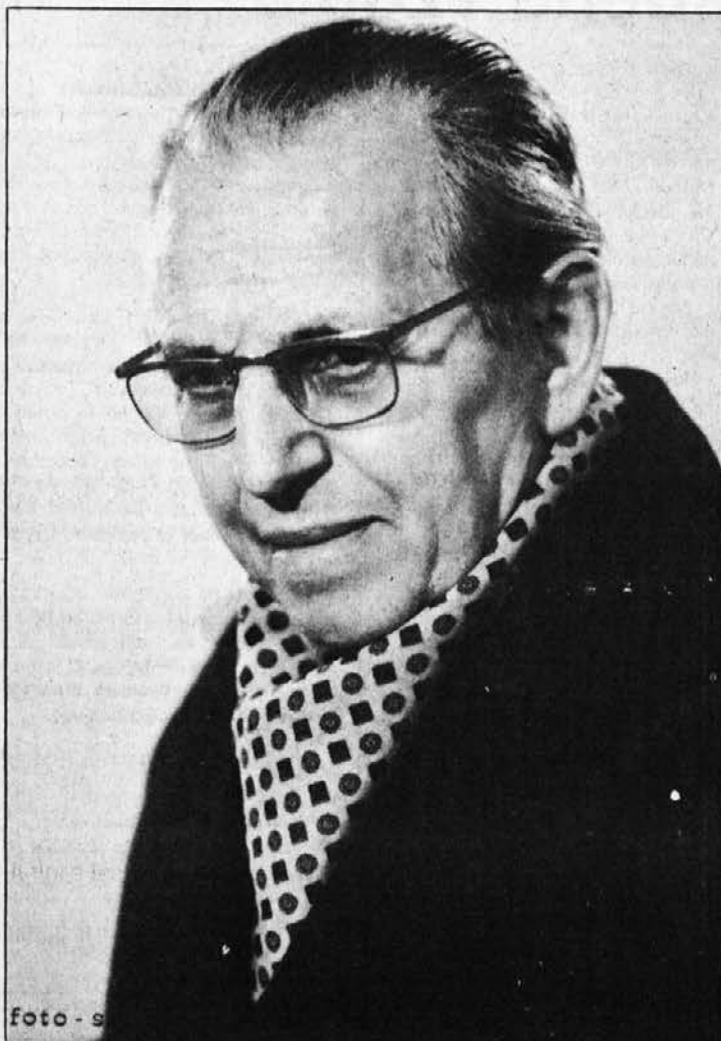
MAJA GOGALA iz Radovljice obiskuje šele tretji razred gimnazije v Kranju, flavto pa študira pri profesorju Čampi. Celoten program tekmovanja je bil zanjo nov in naštudirati ga je morala v dobrih dveh mesecih, zato je njen uspeh toliko večji. Tudi CVETO KOBAL iz Idrije, ki je študent istega profesorja v prvem letniku akademije za glasbo v Ljubljani, se je za tekmovanje odločil predvsem zaradi programa, ki se ga je v ta namen moral naučiti in mu je pomenil svežo stimulacijo.

Vsi naši tekmovalci, s katerimi smo se pogovarjali, so si bili edini, da se je tekmovanja veljalo udeležiti, saj so naštudirali ogromen program, se predstavili jugoslovanski žiriji in preizkusili svoje sposobnosti, obenem pa so imeli priložnost primerjati načine študija in igranja ob poslušanju svojih tovarišev iz vseh republik.

KAJA ŠIVIC

NAŠ SKLADATELJ NAŠ SKLADATELJ NAŠ SKLADATELJ

Vilko Ukmar

Prva stran rokopisa Antropomorfne studije za violončelo in klavir

Skladatelj Vilko Ukmar se je rodil 10. februarja 1905 v Postojni, kjer je končal ljudsko šolo. V Ljubljani je šolanje nadaljeval na humanistični gimnaziji in se po maturi vpisal na pravo, vzporedno pa študiral na konservatoriju kompozicijo in violončelo. Po diplomi leta 1931 je odšel na Dunaj, kjer se je izpopolnjeval pri I. Langstrothu na Novem dunajskem konservatoriju ter pri F. Schmidtu na Akademiji za glasbo in gledališko umetnost. Leta 1932 se je vrnil v Ljubljano, kjer se je začel udeleževati kot glasbeni kritik. Leta 1934 je diplomiral iz muzikologije na zagrebški akademiji za glasbo in začel predavati glasbeno zgodovino na ljubljanskem konservatoriju. Leta 1939 je prevzel funkcijo direktorja v Ljubljanski operi, kjer je ostal do leta 1946. Od tedaj pa do upokojitve je predaval glasbeno zgodovino na ljubljanski akademiji za glasbo in od leta 1962 vzporedno na muzikološkem oddelku filozofske fakultete.

Kako gladko in logično drsi skladateljevo življenje mimo teh letnic! Nikjer ne obstane, nikjer ni časovnih vrzeli, krivulja se boči v lepem loku. Pod to skrbno retuširano fotografijo pa se skriva drugačna podoba. Rastel je v učiteljski družini, ljubezen do glasbe je bila družinska tradicija; očetov oče in materin oče, oba sta bila organista. Ko je imel dve leti, mu je umrl oče in mati je morala sama skrbeti za štiri otroke. Denarja ni bilo in ko je končal ljudsko šolo, je mati želela, da gre v meščansko šolo in se izuči obrti. Deset

let je bil star in prvič se je uprl materi, ki jo je imel nadvse rad. Odločno, nepopustljivo. „Saj sem bil premajhen, da bi prav razumel, ampak nekaj me je gnalo v gimnazijo.“ Postojnskemu kuratu, njegov brat je bil ravnatelj šentvidske gimnazije, je bilo fanta žal — usoda je prvič popustila. Z desetimi leti je torej odšel v Ljubljano, na humanistično gimnazijo v Šentvidu. Imel je sijajnega profesorja glasbe, ki mu je odkril svet njegovega najljubšega instrumenta — orkestra. Igral je violino, violo, violončelo, tudi klarinet. „Za kontrabas sem bil premajhen“. Po maturi se je želel posvetiti glasbi. Varuh mu tega sicer ni odrekel, vendar le pod pogojem, da se vpiše na ljubljansko univerzo. Odločil se je tako za pravo, da je smel na konservatoriju študirati kompozicijo in violončelo. Ko je leta 1931 diplomiral, se je počasi privajal misli na sodniško prakso. Pa je usoda spet popustila. Dobil je majhno štipendijo in odšel na Dunaj, kjer je študiral kompozicijo in klavir pri skladateljih F. Schmidtu in I. Landstrothu, ki mu je kot pedagog in mislec še posebej veliko pomenil. Ko se je vrnil v Ljubljano, je umrl njegov prijatelj in mentor Stanko Vurnik, umetnostni zgodovinar in glasbeni kritik. Stopil je na njegovo mesto in sedem let deloval kot glasbeni kritik. Po smrti muzikologa in glasbenega zgodovinarja Josipa Mantuanija, je leta 1934 prevzel njegovo mesto na konservatoriju, kjer je predaval glasbeno zgodovino. Potem je postal direktor Ljubljanske opere, kjer je vztrajal v najtež-

jem, vojnem času. Od tam je odšel na akademijo za glasbo, kjer je ostal do upokojitve.

Usoda, ki ga je vodila stran od glasbe, ga je pripeljala spet k njej. Vedno je skrbela za neko ravnovesje v njegovem ustvarjanju. Na univerzi je silno želel komponirati, iskati izhoda v ustvarjanju, pa ga je usoda prisilila v pravo. Tam pa si je ostril svoje mišljenje, ki mu je bilo potrebno za glasbenozgodovinsko delo. Ustvarilo se je ravnovesje med glasbenim ustvarjanjem in muzikološkim delom.

Njegovo muzikološko in pedagoško delo, stalni vzporednici skladateljevega umetniškega snovanja, vseskozi sledita njegovi vodilni misli — vlogi umetnosti v reševanju življenjskih stisk človeka, človeštva. Sam je zapisal v prispevku Glasbeni mladini: „Človeštvo bi moglo živeti tudi brez umetnosti: tudi brez nje ima vse pogoje za življenje na zemlji. In vendar si je človek od nekdaj lajšal in bogatil to življenje z umetnostjo. Se pravi, da jo je potreboval — če ne za fizično obstojanje, pa za duhovno ubranost in osrečevanje svojega notranjega sveta.“ Njegov umetniški credo je z umetnostjo, ki je zanj glasba, reševati občečloveška vprašanja, pomagati človeku v stiskah, mu povedati odrešilno misel, mu pokazati pot.

„V modernih smereh najbolj boleče občutim pomanjkanje te odgovornosti, novatorstvo zaradi novatorstva. Važnejša je napredna misel. Če hočem povedati odrešilno misel sodobne problematike, uporabim sredstva, ki najbolj prepričajo. Ljudje prezrejo, da že forma učinkuje na človeka. Če komponiram z bolečimi sredstvi, ljudi samo prizadenem, poti pa ne pokažem. Mislijo, da ustvarjajo nekaj novega, ne zavedajo pa se, da ima to novo korenine v preteklosti. Ja, nove forme! Nova vsebina jih zahteva, vendar mora imeti oblika organsko zvezo z vsebino“ Prof. Ukmar pripravlja novo knjigo, v kateri skuša reševati osnovne probleme modernih iskanj.

razčistiti odnos med vsebino in obliko, ki ju ne moremo ločevati.

Njegova humanistična vodilna misel, ki je moralni leitmotiv Ukmarja — skladatelja, ga postavlja med slovenske sodobnike bolj samega zase. Kot skladatelj je samorastnik. Izhajal je iz romantične tradicije, vendar je krenil po poti ekspresionizma in ustvaril sebi lasten ekspresionizem, ki ga največkrat družijo z impresionističnimi elementi. Skuša biti pravičen do zunanjega sveta — impresionizem in notranjega sveta — ekspresionizem. V tem se izraža skladateljevo večno prisotno zanimanje do odnosa človek — svet, svet — človek. Bistvo te povezanosti rad izrazi z znano Goethejevo mislijo: „Če hočeš spoznati svet, spoznavaj sebe, in, če hočeš spoznati sebe, spoznavaj svet.“ Segel pa je tudi po serijski tehniki in dodekafoniji, vendar le toliko, da niso ovirale njegove izpovednosti.

Prvo skladbo, bila je zborovska, je napisal leta 1926 in zanjo na takemvanju dobil drugo nagrado. V času študija na Dunaju in takoj po njem so nastale zborovske skladbe, Slovenska uvertura za orkester, Sonata za klavir in I. godalni kvartet. To so začetki, kjer skladatelj išče, vendar je kljub postromantičnim zasnovam že prisoten ekspresionizem. Ko je bil direktor opere, ni komponiral — bila je vojna. Pisal je članke, 1948. je skupaj z D. Cvetkom in R. Hrovatinom izdal Zgodovino glasbe, nastajala je njegova Glasba v preteklih dobah (1951), ki je naša prva zgodovina glasbe. Njegovo skladateljsko delo se je razmahnilo po vojni. Najraje piše za orkester,

blizu so mu zlasti godala, godala v komornih zasedbah. Po obliki je to koncertantna glasba: 3 simfonije, Permutacije za godalni orkester, harfo in tolkala; 3 godalni kvarteti, Imaginacije za violino in klavir, Novele za violončelo; sonate za klavir, Ekspresije za klavir, Spomini za harfo, Bagatele za klavir, Partenije za klavir... Operna glasba ga ni privlačila, pač pa od vokalne zborovska (prek 100 pesmi) in samospjev: Pred vsakim obrazom, Iz veka v vek, Pot skozi gozd, kantata Integrali, kantata Alarm, 12 samospjevov Astralna erotika. V njegovem opusu je tudi balet Lepa Vida, za katerega je dal pobudo baletni mojster Pino Mlakar, pritegnil pa večni motiv hrepenenja, ki je eno glavnih gonilnih sil razvoja in eno mogočnih čustev v glasbi. Glasbenik oblikuje čas, čas pa je čustveno valovanje, hrepenenje, je ljubezen.

Vokalno glasbo je pisal predvsem na besedila Srečka Kosovele, s katerim sta se srečala na malce nenavaden način. Imala sta sicer skupne prijatelje, njegova žena, igralka Mileva Boltarjeva, je bila celo pesnikova sošolka, srečala se pa nista. Po Kosovelovi smrti so njegovi prijatelji, Debevc, Gspan in drugi, priredili recital njegovih pesmi in prosili Ukmarja, da ob recitacijah improvizira na klavirju. To spontano srečanje je bil njegov prvi stik s Kosovelom.

Med skladateljevimi najljubšimi deli je I. simfonija (1957), ki je še romantično delo z impresionističnimi zametki. Rad se spominja dogodka po uspehu njene prve izvedbe, ko mu je prišel čestitat skladatelj Anton Lajovic: „Ko sem bil jaz v vaših letih, sem nehal komponirati, vi pa šele začel!“ Morda postaja vedno bolj jasno, da je danes ustvarjanje stvar zrelih let...

V to obdobje spadata še I. in II. godalni kvartet.

Tipično impresionističnih skladb je malo. Posebno vzdušje pričarajo klavirske skladbe Tiho prihaja mrak, zbori Pot skozi gozd, potem so še Novele pa suita Lepa Vida.

Nato gre skladatelj dalje v ekspresivnost, prepleteno z impresionizmom: Epitaf za godalni kvartet, Kantata Integrali za tenor, mešani zbor in orkester, kantata Alarm, priložnostna revolucionarna pesem tudi na Kosovelov tekst, Ekspresije za klavir, Koncert za violončelo in orkester, 12 samospjevov na Kosovelove pesmi Astralna erotika, ki so čisto na poseben način pisane ljubezenske pesmi, poezija, ki se komaj dotakne tega sveta in jo odlikuje izredna pretenjenost. Canzon da sonar za violončelo in klavir je lani napisal za našega priznanega solista Miloša Mlejnika.

Najbližje čistemu ekspresionizmu so Transformacije za godalni orkester in harfo.

Skladatelj pa seže tudi na področje dodekafonije in serijske tehnike. Bagatele za klavir so pisane serijsko. Izrazito konstruktivistična serija narekuje harmonijo in obliko. Vendar so vsebinsko izhodišča 4 človeški temperamenti, tako da je za protitež matematični konstrukciji vsebinska nota.

II. simfonija (poem) je srečen primer mostu med I. in III. simfonijo. Naslonjena je na dvanajstonsko osnovo, ne da bi pri tem upoštevala posebne zakonitosti serijske kompozicijske tehnike. Vseskozi uporablja vseh 12 tonov kromatične lestvice brez vsakršnih funkcijskih zvez, a sestavlja te tone v skupinske zveze posem svobodno, po prosti volji skladatelja ter njegovih čustvenih in miselnih težnjah.

Dlje od teh ekstremov ni šel. Nekako pred desetimi leti je imel predavanje v Švici prav o problemu novega izraza, imel je precejšen uspeh. „Dokler sem komponiral po navdihu, je bila glasba moja, sem bil v središču dogajanja. Ko sem pisal v konstrukcijah serijske tehnike, sem čutil, kako mi glasba uhaja, kako sem odtujen od nje. Struktura narekuje abstraktni red, ki ne daje možnosti izpovedi.“ Ukmar pa se kot skladatelj in človek želi vedno znova izpovedovati.

MARIJA PERGER

POSLUŠAJTE ODDAJO „IZ DELA GLASBENE MLADINE SLOVENIJE“, ki bo na sporedu 29. marca ob 18.30 na prvem radijskem programu. Oddajo bomo posvetili glasbi skladatelja Vilka Ukmarja.

Kaj se skriva za statistiko?

Pogovor z glasbenim pedagogom Lovrom Sodjo

V prejšnji številki naše revije smo objavili statistične podatke o razvoju slovenskih glasbenih šol v zadnjih desetih letih. Za statistiko se seveda skriva živo dogajanje, življenje in delo glasbenih učiteljev in njihovih učencev. Da bi osvetlili še to plat, smo se pogovorili s predsednikom ljubljanskega društva glasbenih pedagogov, profesorjem Lovrom Sodjo.

Kako so organizirani glasbeni pedagogi po Sloveniji?

V začetku je bilo eno samo društvo – društvo glasbenih pedagogov Slovenije. Pred kakšnimi dvema letoma pa smo sprejeli nov zakon, ki pravi, da je treba organizirati društva v posameznih regijah, ker to olajša delo, zveza pa naj bi ta društva samo povezovala. Na ljubljanskem območju smo se konstituirali pred dvema letoma in smo svoja pravila izdelali po novih merilih, ki so tedaj že bila jasna, nekoliko za nami pa se je konstituirala tudi zveza. Obstajajo še dolenjsko društvo s sedežem v Črnomlju, primorsko s sedežem v Novi Gorici, gorenjsko in mariborsko.

Ljubljansko društvo deluje širše kot le v Ljubljani in okolici?

Naše ljubljansko društvo seže do Ribnice, Kočevja, Logatca in v Završju tja do Hrastnika. Zanimivo je to, da v določenih akcijah pritegnemo tudi Kamnik, ki drugače sodi v gorenjsko društvo, vendar je ta kraj v območju ljubljanske organizacijske enote zavoda za šolstvo. Ker smo pri ljubljanskem društvu kmalu spoznali, da pri organiziranju seminarjev in podobnih dejavnosti nujno potrebujemo sodelovanje zavoda za šolstvo, smo se povezali z njim in s tem smo pri nekaterih akcijah pridobili še Kamnik, ki ni član našega društva.

Da se vrnem k delovanju. Reči moram, da delamo, kolikor pač zmoremo, vendar bi želeli še veliko več, kot nam uspe. Predvsem nam manjka tesnejša povezava z aktivom srednjih in visokih šol. Ljubljansko društvo je edino, ki lahko povezuje glasbene učitelje vseh stopenj, ker je tu edina visoka glasbena šola. Reči moram, da akademija kar dobro sodeluje pri revijah in seminarjih, teža pa se sporazumemo s srednjo glasbeno šolo – zavodom za glasbeno in baletno izobraževanje. Po eni strani ima ta šola veliko razumevanja za delovanje društva, daje nam recimo na razpolago svoje prostore, po drugi strani pa nikakor ne moremo dobro sodelovati. Na letošnjo revijo ljubljanskih glasbenih šol, na primer, ni prijavila nobene točke, nismo se

mogli sporazumeti za njene predavatelje harmonikarske in kitarске igre, ki smo jih povabili, da bi vodili seminar. Na tej šoli je tudi zelo malo članov našega društva.

Kaj pa je vzrok temu, da zavod za glasbeno in baletno izobraževanje ni prijavil nobene točke na reviji?

Menda imajo na tej šoli prav sedaj intenzivne priprave na letošnje tekmovanje glasbenih šol, kjer nastopi kar dvesto njihovih komornih skupin. S tremi točkami pa bo na reviji sodelovala akademija za glasbo.

Kdaj bo letošnja revija?

Revijo letos pripravljamo v treh krajih – 29. februarja na Vrhniki, 5. marca v Kočevju in 21. marca v Hrastniku.

Kako pa to prirediteljsko programsko zadržate in s kakšnimi sredstvi pokrijete stroške?

Društvo razpiše sodelovanje na reviji in vsaki šoli vnaprej določi minutažo. V tem časovnem okviru nato vsaka šola, ki želi sodelovati, pripravi svoj program. Letos je poudarek 70-letnici rojstva tovariša Edvarda Kardaža in 35-letnici osvoboditve ter 80-letnici rojstva skladatelja L. M. Škerjancja. Pri organizaciji revije gledamo predvsem na to, da se predstavijo vse šole. Razvrstimo prispevke po stopnji težavnosti, od najmlajših učencev pa nazadnje do študentov akademije.

S finansiranjem smo seveda težave. Letos smo se dogovorili, da vsaka šola prispeva svoj delež in pristale so vse razen treh. Nekaj sredstev pa dobimo tudi od podjetij v krajih, kjer so revije. Vsaka revija ima svojega pokrovitelja, lani je bil to tovariš Miha Marinko, letos pa je pokroviteljstvo prevzela Marišica Lidija Šentjura.

Kako pa je s seminarji? Kako ste pravzaprav začeli s to dejavnostjo?

Željo po izpopolnjevanju so izrazili prav pedagogi sami. Pri organiziranju seminarjev smo se kmalu povezali z zavodom za šolstvo, kot sem že omenil, saj smo imeli težave s finansiranjem, pa tudi udeležba na seminarjih je bila mnogo boljše, ko je zavod za šolstvo poslal vabila še s svoje strani. Predavanja pripravljamo ob sredah za učitelje glasbenih šol, ob sobotah pa za pedagoge na drugih šolah. Programsko poskušamo poseči na vsa področja. Pravkar pripravljamo predavanja o komorni glasbi z bratoma Tomažem in Matijo Lorenzom, flavtist Boris Čampa bo predaval o vodenju tona, pianistka Zdenka Novakova bo nadaljevala predavanje o analizi kot metodi priprave na pouk, radi pa bi vključili tudi predavanja o kitarški igri in so-

dobnih vidikih pouka harmonike. Omenil sem že, da imamo tu težave, ker ne moremo dobiti predavateljev s srednje glasbene šole. Že tolikokrat sem povedal in še bom ponavljal, da bi nujno morali za ta glasbila dobiti oddelke na akademiji za glasbo. Naši glasbeniki morajo odhajati na študij v Zagreb ali v tujino. Na zagrebški akademiji pa poučuje kitaro slovenski profesor. Našo pripombo smo sporočili svetu akademije, pogovarjali smo se o teh problemih tudi na aktivu visokošolskih glasbenih pedagogov, vendar za harmoniko nočejo ničesar slišati, kitaro pa so bili kar naklonjeni. Naš sodelavec, ki poučuje harmoniko na glasbeni šoli v Šiški, odhaja na študij v Trossingen. Na vseh šolah imamo težave s poukom teh glasbil, ker ne dobimo učiteljev, pa še tistih, ki se nam javijo, ne moremo nastaviti za nedoločen čas, ker nimajo ustrezne izobrazbe. Te pa nimajo kje dobiti. Hudo je to, da ob teh problemih upada nivo znanja in tudi zanimanje za te instrumente.

No, načrtujemo tudi nadaljevanje predavanja skladatelja Darijana Božiča, ki naj bi bilo v Drami združeno s praktičnim prikazom scenske glasbe. Načrt je malo vprašljiv zaradi visokih stroškov. Poskušali si bomo pomagati s kotizacijo, za zvezni jugoslovanski seminar, ki je letos odpadel zaradi različnih semestrskih počitnic. Ta počitnice za učitelje namreč niso prosti čas, temveč obdobje, ko naj se izpopolnjujejo, zato imamo letos velike težave, kako ta čas napolniti z delom. Vsaka šola rešuje težavo po svoje, na najrazličnejše načine.

Prav neorganiziranost izpopolnjevanja v tem času je eno od vprašanj, zaradi katerih bo delegacija društva glasbenih pedagogov odšla na pogo-vore na zavod za šolstvo. Tu so seveda še mnogi problemi, o katerih se je treba pogovoriti: povezava glasbenih šol z osnovnimi šolami, ki imajo celodnevni pouk, pomanjkanje učbenikov za glasbeni pouk, nepravilno vrednotenje dela z zborom, časovna obveza glasbenega pedagoga, ki se sedaj od šole do šole razlikuje tudi do pet ur tedensko in ne nazadnje glasbeni pouk v usmerjenem izobraževanju.

Učbenik za usmerjeno izobraževanje bo vsekakor velik korak naprej, vendar bi bilo treba zapolniti vrzel že na začetku, pri vzgoji za najmlajše. Na zavodu za šolstvo bi morali imeti posebnega svetovalca prav za učbenike.

Omenili ste povezavo glasbene šole s šolami, ki imajo celodnevni pouk. Kakšno je vaše sodelovanje?

V manjših krajih, kjer so si šole čisto blizu skupaj, je to povezovanje mogoče in tudi dobro uspeva. Vendar tudi tu nihče ne pove, kje in kdaj učenci vadijo. Laže pa odhajajo od pouka oziroma v času prostih dejavnosti k uram na glasbeno šolo. V mestih je sodelovanje problematično, ker ima večina učencev daleč od osnovne do glasbene šole, da o vadenju ne govorimo, saj nobena od celodnevnih šol ni bila zgrajena z namenskimi prostori za individualni glasbeni pouk ali vadenje. Opažamo zaskrbljujočo krizo učencev, ki pridejo v peti razred, kjer se morajo prvič začeti pošteno učiti sami doma, česar pa seveda niso vajeni. Obremenitev postane prevelika in veliko učencev preneha obiskovati glasbeno šolo. Na sestanku ravnateljev glasbenih in osnovnih šol naše regije smo spoznali, da si ravnatelji in pedagogi na osnovnih šolah sploh ne predstavljajo učenja glasbil. Ne vedo, da je treba vsak dan vaditi, da je to izobraževanje nekoliko drugačno od nogometa ali šolskih krožkov, med katere pa na osnovnih šolah sodi tudi učenje glasbila. Če bomo namreč načrtno usposabljanje naših mladih ljudi za glasbo enačili s športom in različnimi konjički, bomo počasi brez odraslih glasbenikov in ne bo več ne učiteljev glasbe in ne članov orkestrorov. Ravnatelji osnovnih šol smo poskušali razložiti, da je glasbena šola sistemsko 14-letna šola, ki mladega človeka poleg splošnega glasbenega izobraževanja lahko usposablja za poklic. Talentov je dovolj, tudi želja po učenju ni majhna, saj se na glasbene šole vsako leto prijavlja vse več učencev. Tudi stroški za klavir niso več težava, saj si ga nabavi marsikatera družina, da bi se le njihov otrok lahko učil instrumenta. Žal je naval največji ravno na klavir in kitaro, zadnja leta precej na kljunasto flavto. Pri godalnih pa je učencev vse manj, manjka pa nam tudi učiteljev. Letos se v naši regiji ni moglo vpisati kar 1000 učencev. Šol ni dovolj in še tako učimo po cele popoldneve, nekateri tudi do desetih zvečer. Dopoldanskega pouka na glasbenih šolah skoraj ni več, kar pomeni veliko težavo za matere, zaposlene na naših glasbenih šolah. Tudi gradnje glasbenih šol ni, le nekaj adaptacij. Ena redkih je v zadnjem času novozgrajena glasbena šola v Trbovljah.

Z LOVROM SODJO
se je pogovarjala
KAJA ŠIVIC

Ljudska pesem na pobočjih koroških planin

Morda smo imeli res srečo, da nam zadnjič na poteh za ljudskimi pesmimi pod koroškimi planinami ni bilo treba spregovoriti nemške besede — ne po poti, ko smo sem in tja povprašali za smer, ne v hotelu, kjer smo se nastanili za nekaj dni, ne v trgovinah, ne na bencinski črpalki, kjer se je naš jekleni konj napajal za premagovanje strmin okoli Obirske planine, še manj na domačijah, kjer smo iskali pevce, godce in pripovedovalce. Še celo v breg naslonjeno pokopališče Železne Kaple je z napisi na spomenikih izdajalo svoje slovenske korenine.

Ob prihodu v Železno Kaplo smo naleteli na zbrane člane Slovenskega društva, ki so se dogovarjali o pripravah na sodelovanje v radijski oddaji Spoznavajmo svet in domovino. Pri njih smo se pozanimali, če je na Koroškem še kaj živega ljudskega petja, plesa, starih običajev. V takšnem manjšem mestecu, pa še tako stisnjemem v dolini pod Obirjem, se ljudje dobro poznajo med seboj in tako smo v prijetnem pogovoru z domačini kar kmalu zvedeli, pri kom je treba potrkati. Človek se mora privaditi njihovemu narečju, ki utegne biti ob prvem stiku z njim kar malo zapleteno. Posebno v hitrem govoru radi izpuščajo črko „k“ in tako je seveda Železna Kapla kar „Apla“, kuharica je večkrat „uharica“ in vrata pod Obirjem odklepajo kar z „lučem“. To pa je samo prvi trenutek zadrege, potem poslušaj govorico kot vsako drugo slovensko narečje. Tako so nam torej nasvetovali, naj se oglasimo pri Kuharjevi Heleni pa bomo gotovo našli tisto, po kar smo prišli.

Naslednje jutro, ki je zamrznilo vse, kar je zadnje sonce stopilo, smo srečali to, čez sedemdeset let staro ženo, že babico več vnukom, doma s pobočij bližnje Lepene, z mladostjo, ki ji je bolezen pristrigla krila, s hrabrim, ponosnim srcem v tež-

Helena Kuhar — Jelka

V Lobniku nad Železno Kapljo so se srečali pri Antonu Knezu Helena Kuharjeva in ljubljanski glasbeni narodopisci (na sliki Marko Terseglav s Folklornega inštituta in snemalec RTV Ljubljana Matjaž Culiberg)

kih časih, s spomini na zapore, z vsemi problemi današnjega časa na avstrijskem Koroškem. Kljub spoštljivim letom pa še vedno dela doma, okoli svojih čebelar, pri društvu in predvsem pri vzgoji mladih plesalcev tamkajšnje folklorne skupine. Ko smo z magnetofonom stopili v njeno urejeno stanovanje, da bi posneli kakšno pesem in pripoved, se nismo mogli načuditi izrednemu spominu, iz katerega je postregla na vsako naše vprašanje. Rajši je pripovedovala kot pela, povedala je, da ima „swab gwas“, pa da ni primeren

za snemanje petja. Kljub temu je zapela nekaj prav starih ljudskih pesmi, tako koroških kot drugih slovenskih, ki so značilne za vsa naša etnična področja. Posebno se je izkazala kot pevka poskočnih, domiselnih, šaljev in porogljivih štajrišev, ki si jih ponavadi z rimanim besedilom izmišlja camar na koroških ohceti. Toliko jih je bilo in nekateri s prav navihanim in kar malo „prekrepi“ besedilom, da jih bo težko vse zajeti v naših torkovih oddajah Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Potem nam je pripovedo-

vala zgode iz svoje mladosti, tiste resnične in izmišljene, pa o svojem veselju pri delu z mladimi.

Pokazala nam je tudi pot v zaselek Lobnik nad Železno Kaplo in nas tam seznanila s pevcem, ki zna pesem o preprostem človeku in njegovi želji po županstvu. Kuplet smo pred nekaj leti posneli na naši strani Koroške, vendar nima večje umetniške vrednosti. V naslednjem zaselku Lepene smo v hiši stare in nekoč mogočne slovenske kmetije posneli nekaj pesmi, ki sta jih zapela šestnajstletni fant in njegova mati. Pomislili smo, da se poleg govorice prav dobro ohranja tudi slovensko petje in navade, posebno tiste okoli Florijanovega, ko si koledniki z voščilno pesmijo pripojejo darila, največkrat jajca.

Današnje življenje teče podobno kot pri nas: ljudje se trudijo na kmetijah, v gozdovih, marsikje hodijo še v službo, stroji vse bolj nadomeščajo človeka, udobnost mestnega življenja zapira vrata nekdanjim starih običajem. Tako ima tudi ljudska pesem podobne možnosti za obstoj kot pri nas, čeprav jo bolj potrebujejo za sprotno dokazovanje svoje istovetnosti. Pa je ta vprašljiva za tistega, ki slučajno naleti na skupino mož in žena, kot smo mi tistega večera v Kortah pod Obirjem, in sliši skoraj trideset ljudskih pesmi, tistih pravih koroških in različice onih, posejanih po vsem slovenskem etničnem ozemlju, ki so jih domačini zapeli kar tako, brez predhodnih vaj?

Prav čudno je bilo, ko smo morali po tridnevem potikanju pod koroškimi planinami še prestopiti državno mejo in urediti vse obveznosti okoli snemalnih naprav in magnetofonskih trakov, v katerih smo nosili zavito naše slovensko ljudsko petje.

JASNA VIDA KOVIČ

Sožitje zvokov in besed

Bežigrasjski kulturni teden

Tudi letos je Zveza kulturnih organizacij Ljubljana – Bežigrad v Bežigrasjski galeriji organizirala Bežigrasjske kulturne dneve, ki so bili posvečeni slovenskemu kulturnemu prazniku. V šestih dnevih se je zvrstilo devet glasbeno-literarnih dogodkov, istočasno pa so bile razstavljene tudi fotografije članov Fotosekcije ČGP Delo.

Prvi dan sta nastopila Diana (glas) in Miran Pavlič (akustična kitara) z „recitalom“ sodobne poezije. Drugi dan se je najprej predstavila skupina za eksperimentalno glasbo SAETA, ki je predstavila zvočni projekt Boštjana Perovška Ozvočenje. Peti dan se je predstavila nova skupina, ki jo sestavljajo:

Tudi ta recital je zvočno dopolnil Sašo Bole, tokrat z električno kitaro

in različnimi elektronskimi efekti. Četrti dan so najprej predvajali kratke filme člani foto kluba DPD Svoboda – Bežigrad, nato pa je bil še koncert skupine za eksperimentalno glasbo SAETA, ki je predstavila zvočni projekt Boštjana Perovška Ozvočenje. Peti dan se je predstavila nova skupina, ki jo sestavljajo:

Boris Romih – akustična kitara, Bojan Zidarič – akustična in električna kitara, Andrej Veble – bas, Bor Gostiša – tolkala in Andrej Detela – poetična besedila, nato pa še sodelavci literarnega glasila Mi: Marko Jarc, Gorazd Perko, Go razd Planišič, Barbara Korun, Tatjana Bašin, Neva Šolinc in Ina Ros. Literarni večer je dopolnil še kitarist Brane Atanasković s svojimi skladbami.

Zadnji dan, v soboto je skupina za eksperimentalno glasbo SAETA priredila tretji projekt z naslovom Situacija avtorja Bora Tu rela. Pa še to: vse prireditve v okviru Bežigrasjskega kulturnega tedna je obiskalo več kot tisoč obiskovalcev.

MILOŠ BAŠIN

Nova ljubljanska skupina; od leve proti desni: Boris Romih, Andrej Veble, Bor Gostiša in Bojan Zidarič.

Doživetje...

Marsikaterega ljubitelja mlade kreativne umetnosti v teh dneh verjetno veseli; da bežigrasjska mladina tudi letos v okviru kulturnega dneva Slovencev organizira umetniška srečanja v bežigrasjski galeriji. V programu teh večerov je mnogo glasbe pa tudi fotografije in vezane besede. Vsak večer je zanimiv na svoj način, nekaj jih je tudi povezanih v neobvezno celoto.

Omejila bi se rada na torkovo prireditev, še preden sem slišala oziroma videla ostale. Včasih se je vredno prepustiti trenutnemu vtisu, ne le skupku nečesa, kar si človek pridobi po določenem času in tehtnem premišljevanju, da ostane le še blede, okrnjena senca luči prvega doživetja.

V prijetni galeriji, ki je polna zanimivih fotografij, se je zbralo precej poslušalcev vseh starosti. Najprej je bil na vrsti glasbeni program flavtista Aleša Gaspariča. Pomagala sta mu pianist Bor Turel in Boštjan Perovšek s fagotom in harmoniko. Glavna tema je bila Debussyjeva skladba za solo flauto Syrinx. Začel je Aleš, nato pa smo s pomočjo magnetofonskega posnetka spremljali zanimivo prepletanje žive in posnete glasbe v raznih kombinacijah. Bilo je zanimivo, odkrilo mi je nove globine, v katere se je bilo prijetno in vznemirljivo

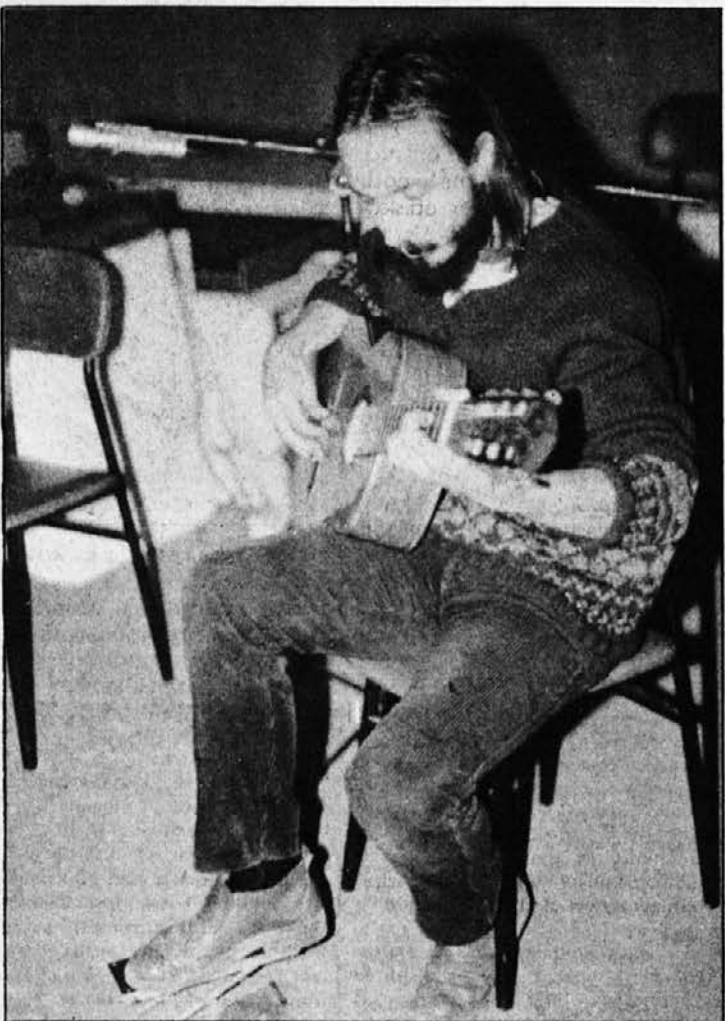
spustiti. Poudariti je treba, da je za takšno glasbo (zvočne raziskave, novo improviziranje) nujno pravo razpoloženje, ki ga je kot nalašč težko doseči v pravem trenutku. Na srečo je tokrat bilo. Motilo je le ozvočenje.

Prijetni, spontani trenutki, ki so se ob koncu nevsiljivo, brez posebnih zapletov prelili v običajno, seveda nenehno prisotno, a poživiljeno sedanjost...

Sledil je recital pesmi Frederika Garcie Lorce, ki so ga pripravili bežigrasjski gimnazijci (nekateri med njimi že bivši, a toliko bolj vneti). Po nekaj manjših zapletih s svečami se je začelo z nežnimi zvoki Rokove kitare, ki so se prelili v uvodno pesem in se izlili med strune Lučkine kitare, ki je razigrano in skoraj s španskim srcem odigrala napev andaluzijskih planot. Lorca je neizčrpen, vedno nov in vznemirljiv pesnik. Navdušuje znova in znova, predvsem pa njegova „izgubljena puščica“ (saeta) nikoli ne zgreši srca.

Izvajalci so se potrudili. Zavoljo velike samokritičnosti niso bili preveč zadovoljni, vendar, ali ni najpomembnejše, kar so doživeli poslušalci? Meni in še marsikomu so dali veliko, veliko...

KARIN KANC

Kitarist Brane Atanasković, ki se je predstavil peti večer.

Fotografiral: BOŽIDAR DOLENC

Ozvočenje sonca

Sončna pot: predstavitev plošče v ljubljanskem mestnem gledališču

Motto: slišanje med glasbeniki in slišanje med glasbeniki in poslušalci. Slišanje med zvoki, zvoki poslušajo tišino, tišina sliši zvoke. Čas—določen: koncert. Nedoločen—kadarkoli: plošča.

Kraj: Mestno gledališče v Ljubljani. Nedoločen, kjerkoli: plošča. Sončna pot so glasbeniki zvokov: Dani Gančev — bas kitara in električni klavir, Ratko Divjak — bobni, Lado Jakša — alt saksofon, klarinet, akustični in električni klavir, električne orgle, melotron, Uroš Šečerov — tolkala.

Nemogoče je poimenovati zvoke Sončne poti, ker so sončna pot. Dati ime vsakemu zvoku je tudi nemogoče. Zvoki ne zahtevajo imen. Razbitje zvokov v dure in mole onemogoča slišanje sončne poti. Lahko pa smo ušesni obiskovalci njihovih rojstev. Vedno znova, vedno jih doživimo in občutimo drugače. Kot hočemo sami. Kot se hočemo predati njim in sebi. Povsem teoretične „glasbene vrednote“: melodija, barva, ritem in harmonija v ustvarjanju Sončne poti postanejo življenjske, njihov in naš način življenja. Občutenje narave ljudi in narave. Združitev teh glasbenih in življenjskih vrednot šele omogoča iskreno ustvarjanje življenja — glasbe. Ozvočitelji Sončne poti so presegli poustvarjanje — življenja ni

mogoče poustvarjati, kot ne tudi zvokov.

Čar koncertnega dogodka je novo ustvarjanje že znanih

„skladb“. Znana je melodija, barva, ritem in harmonija. To je pri Sončni poti samo pomemben osnutek za svobodno ustvar-

janje, igrivo rojevanje zvokov. Glas (glasbo) bo mogoče ustvariti, ko bo zvok (zvok kot glas). In zvoki se združijo med seboj, če jim to omogočijo glasbeniki. To je lahko improvizacija. Je edina pot v iskanju: novih zvokov in načinov možnosti v zvočnih, kar se lahko zgodi šele, ko glasbenik spozna glasbilo kot zvočilo: ko udarec po trupu kitare reši nov zvok, ko lahko s šklepetom saksofona dihaš z njim, ne da bi nastala tišina, ko udariš enkrat na gong in ti drugi glasbeniki sledijo — vsak en zven, pih, udarec, poteg po struni. Ton izgubi veljavo, izgubi svojo grobo matematično določitev. Tako nastaja ozvočenje sonca in Sončna pot, ki je poimenovanje glasbenikov, povzročiteljev zvokov in ušes, ki rodijo, sestavljajo poslušanje v doživetje življenja v svojo „sončno naravo“. Ritem postane utrip, harmonija sožitje, melodija beseda in barva sonce. Je nato treba še razumevati glasbo kot literarno pripoved. Potrebno je živeti z zvoki. To je pogled, povsem vsakdanji, na dva zvočna dogodka: koncert in plošča.

Sončna pot ni jazz, rock-jazz ali jazz-rock. Sončna pot je novo poslušanje, novo občutenje, novo rojevanje zvokov. Iskrenost do njihovega nastajanja.

MILOŠ BAŠIN

Fotografiral: TOMAŽ SKALE

Spet jazzovski zvoki

Izzveneli so poslednji jazzovski zvoki ob lanskem kvizu Glasbene mladine Slovenije, kot se verjetno še spomnite na temo JAZZ, že zelo dolgo pa mladi ljubitelji improviziranih zvokov te glasbe niso poslušali v živo.

Nekdanjih lepo in skrbno organiziranih koncertov (vedno jih je pripravljalo ljubljansko Jazzovsko društvo, ki pa sedaj le še životari) ni več, v edinem jazzovskem klubu hotela Bellevue so jazzisti izgubili us-

tvarjalni prostor, pomembnejša je namreč nova restavracija. Vse jazzovske navdušence pa je presenčila novica: novi jazzovski večeri bodo vse do poletja vsak ponedeljek v disco klubu hotela Lev. Za mlajše ljubitelje jazzja bodo improvizacije verjetno nedosegljive, dogajati se bo začelo šele ob 21. uri, pa tudi vstopnina bo najbrž precej visoka. Vendar držimo pesti, da se bo nekaj (jazzovskega) le premaknilo. Organizatorji bodo povabili različne slovenske

skupine, ki jih vedno bolj zanimajo svobodne zvočne raziskave (spomnimo se le skupine Sončna pot saksofonista Lada Jakše), tudi Mladi levi bodo nastopali in vabili v goste domače, morda tudi tuje soliste-glasbenike.

Lani, predlani smo veliko govorili in pisali o jazzovski glasbi, imenovali smo jo tudi sodobna improvizirana glasba. Glasbena mladina je organizirala tekmovanje v znanju jazzovskih smeri, v Mariboru je živel Jazzov-

ska sekcija in kar trije novi jugoslovanski jazzovski festivali so vzniknili.

Zaspalo pa je koncertno življenje, tudi klubsko ni preveč vzpodbudno, najmanj jazzovskih zvokov pa je naklonjenih mladini, tistim, ki jim je široka glasbena vzgoja najbolj dragocena in potrebna. Morda pa se bodo poklicni organizatorji koncertov in klubskih prireditev končno le (glasbeno) osvestili.

URŠKA ČOP

Godca dveh svetov

Tomaž Domicelj in Jenny Beeching v Ljubljani

Kje drugje, kot v ljubljanskem Študentskem naselju se lahko zgodi koncert, kakršen je bil tokrat in kakršnih je bilo v preteklih letih že nešteto.

To, da se lahko zgodi v veliki dvorani Študentskega naselja in da se more zgoditi v kateri od bolj primernih dvoran, pomeni predvsem nepoznavanje neke glasbene ustvarjalnosti. Ker godci, ki smo jih imeli priložnost slišati, še zdaleč ne pomenijo vase zazretega zvočnega sveta v tolikšni meri, kot koncert v Slovenski filharmoniji ali premiera v Operi. Skladbe in izvajanje Jenny Beeching imajo sledi angleškega zvočnega ustvarjanja, ki temelji na „ljudskem“ izročilu preteklih stoletij. To so zvoki, ki so jih ustvarjali predvsem kmetje. Jenny je to glasbeno izkušnjo razširila še ..... tradicionalne skladbe, ki so bile rajširjene na ozemlju današnjih ZDA, in ki jih označujemo kot country in folk glasbo. Obe te glasbene vrste pa smo, kot je v navadi, zaradi nepoznavanja in nerazume-

vanja širše opredelili kot pop (glasba).

V Veliki Britaniji in ZDA ločujejo na eni strani tradicionalno glasbo (kakaršno smo tokrat slišali) in pa country in folk glasbo, ki je v bistvu nadaljevanje tradicionalne,

njeno poustvarjanje. Jenny Beeching ne moremo poslušati in razumeti, moramo ji prisluhniti in razmišljati, saj je to glasba, ki zahteva človeka in ne poslušalca. V eni osebi je bila plesalka, igralka in glasbenica, Petje in igranje na kitaro, akustično seve-

da, da ne bo pomot, ter bendžo, je učinkovito popestrila s plesom, ki tudi pomeni glasbo. K celostnemu nastopu je prispeval ritem, na katerem je gradila petje (ima čist, murda premalo značilen glas z dokajšnjim razponom in ji tudi petje v visokih legah ne dela nobenih težav, zlahka pa smo lahko sledili tudi besednemu sporočilu skladb) in igranje kitare ter bendže. Bili so zvoki, ki jih glasbeniki soustvarjajo z ljudmi, glasba, ki je tišina izpovedi.

Tomaž Domicelj nam je pokazal povsem drugačen svet, ki ga poznamo že dolgo. Vnaprej vemo, da to ne bo koncert v klasični obliki. Tudi tokrat ni bil. „Zabavnost“ je samo navidezna. Če si jo znamo razložiti, jo občutiti vsak po svoje, nam lahko sporoči veliko. Besedila in „šale“ nam skozi posmehljivost in hudomušnost povejo marsikaj. Tomaž vse probleme rešuje šaljivo. Še tako trpki dogodki postanejo enostavni.

Bil je še en zvočni dogodek: tokrat godcev dveh svetov ...

MILOŠ BAŠIN

Glasna plima punka

Paraf in Ruts v ljubljanski dvorani Tivoli

Morda še noben koncert v Ljubljani ni v tolikšni meri hkrati dokazal moči in nemoči nekega zvočnega ustvarjanja, kot nastop dveh punk skupin: Tria Paraf iz Rijeke in angleškega kvarteta Ruts.

Kot moč te glasbe se je izkazala predvsem glasnost, ki je, če je ne razumeš, največja vaba, mamilo. Glasnost poslušanja, glasnost zvokov je prišla do veljave spet s pojavom punka in novega vala. Kaj naj poslušamo, če ne moremo razumeti besedil, če ne moremo razločiti med seboj niti posameznih glasbil? Treba je vedeti, da je bil koncert skupine Ruts prvo gostovanje „prave“ punk skupine pri nas. Torej je lahko (in tako je tudi bilo) prisostvovati takemu koncertu modno in na ta način biti seznanjen o novi rock glasbi. Moč tega koncerta je predvsem dinamika same glasbe in pa scenskega nastopa, ki naj poslušalce tako prepriča, da še sami sodelujejo v njem, da se skozi te zvoke sprostijo v gibanje. To ni več ples kot ga poznamo iz disco klubov, temveč povsem nedoločljivo gibanje — izven vsakih plesnih pravil. To je tudi glasba, ki ne priznava nobene kolikor toliko določljive melodije, kaj šele harmo-

Angleška punk skupina Ruts

nije. Ostal ji je gol ritem, v katerega se vsi glasbeniki združujejo z glasnostjo, ki se je izkazala kot bistven pogoj tega koncerta. Težko, pravzaprav nemogoče je bilo ločiti med se-

boj posamezne skladbe. Redki soli električne kitare in nekaj elektronskih efektov, ter sem in tja izstopajoč glas pevcu, ki je bil razumljiv samo v refrenih, pa še teh je bilo

malo ... Sicer pa smo poslušali neprestan pohod ogromnega težkega ritma. Rock'n roll je samo osnutek za zvočno ustvarjanje angleških Rutsov. Ti ne priznavajo nobene tišine. In ko so se poslušalci v parterju udrili, ko niso zmogli več nobenega krika ali zamaha z roko, so glasbeniki ostali sami. In če ne razumeš besedil, ti ostane glasba samo še kot hrup, nasilen in utrujajoč, ubijajoč. Besedno sporočilo je bistven del punka in novega vala.

Že pol ure bi bilo dovolj za skupino Ruts. V tem času bi povedali vse. V navadi je, da je zvok predhodne skupine slabši — vsekakor je bil pri reških Parafih mnogo tišji, kar se je izkazalo kot osnovna pomanjkljivost. Poslušalci so oživeli le pri spevanju skladb kot so: Rijeke, Moj život je novi val in Milicija. Na mali plošči delujejo veliko bolj prepričljivo.

Bil je samo koncert, ki bo ostal v spominu zaradi glasnosti in neskončnega ponavljanja angleške skupine Ruts in neprepričljivosti reških Parafov.

MILOŠ BAŠIN

Fotografiral: MIRZA DŽUMHUR

**BLONDIE/
EAT TO THE BEAT/
RTV LJUBLJANA**

Vso ostrino in trdost zvoka, kot smo ga vajeni pri skupinah novega vala in punk rocka, znajo Blondie spretno zakriti. Tudi opredelitev v eno izmed teh zvrsti rocka je pravzaprav povsem odveč. Čemu opredeljevati? Je pa tudi res, da je Eat to the beat plošča, ki je od vseh te skupine najbolj nabita z energijo in ostrino. Še vedno je opazna izrazita melodičnost skladb, ki jih značilno zapoje Deborah Harry. Njen glas in zvok bobnov, ki niso nikoli nasilni, čeprav so v ospredju, sta pri Blondie najbolj opazna. Ostali glasbeniki (električni kitari, bas in klaviature) ustvarjajo gmoto zvokov, ki se vključujejo v ritem in obenem podpirajo glas Deborah Harry. Le malokrat se odločajo za posamezne sole. Vsi glasbeniki so podrejeni celotnemu zvoku, v igri se dopolnjujejo. Rock'n roll s povsem novimi razsežnostmi, novimi (sodobnimi) priredbami, ki ne pritegne toliko zaradi melodičnosti kot zaradi novega načina igranja, razmerij med glasbilo, ter nas spominja na pop šestdesetih let.

**RORY GALLAGHER/
TOP PRIORITY/
RTV LJUBLJANA**

Več kot desetletje smo poznali Rorya Gallagherja predvsem kot ustvarjalca bluesa. Zdaj pa se nam kaže v povsem novi podobi. Izraz hard rock je še najbližji njegovemu ustvarjanju na plošči Top priority. Zasedba, v kateri deluje, je majhna: električna in bas kitara ter bobni, sem in tja tudi orglice. Vsekozi je v ospredju Rory z glasom in kitaro, ostala dva glasbenika skrbita le za močan in jasen ritem. Že dolgo nismo slišali kitarista, ki bi tako doživeto in raznoliko igral kitaro. Kot da je vsak zvok možno zaigrati le enkrat. Instrumentalni del dopolnjuje občuteno petje. Prav zaradi izraznosti, doživetega igranja in petja, so na tej plošči združene vse značilnosti bluesa, vendar povsem

drugače izražene. Glasba elementarnega rocka, trdega in neizprosne, ki ga spoznamo šele po večkratnem poslušanju.

**PANKRTI/
DOLGCAJT/
RTV LJUBLJANA**

Neverjetno. Šele Pankrti nas, kot prva jugoslovanska skupina, spoznavajo z rock'n rollom. Tistim iz petdesetih let. Naj to imenujemo punk, novi val ali novovalovski punk. Še nobena skupina ni zmogla toliko različnih priredb, še nobena skupina ga ni znala zaigrati tako preprosto in prepričljivo. Ničesar ni preveč, vsako glasbilo ima svoj prostor. Ni odvečnih preigravanj enih in istih riffov, skupina deluje kot celota. In besedila. Končno imamo taka, ki bi jih bilo vredno natisniti na ovitku in, ki jih moramo poslušati. Niso nujno zlo skladbe, ker pač morajo biti, sporočila so provokativna, lahko jih razumemo kot življenjske izkušnje piscev, lahko jih razumemo kot svoje. Besedila, udarjajo veliko huje kot instrumentalni del, pa naj Pankrte poslušamo še tako glasno. Tudi besedila imajo svojo glasnost. Glasnost „dolgcajt“.

**PRIZMA/
POGUM/
RTV LJUBLJANA**

Glasbo, kot jo igra Prizma, je mogoče primerjati le s sorodnimi skupinami: Prah, Prelom, Srebrna krila... Prizma je med njimi, tako v besedilih kot v glasbi, segla najdlje. To je glasba, v kateri je vse jasno in takoj slišno. Melodija, ki se nam že prvič vtisne v možgane in lirika, ki ničesar ne razlaga in o ničemer ne razmišlja, temveč samo pripoveduje. Na srečo je še ni napadla sladkorna bolezen, kot je v navadi pri podobnih skupinah, kjer se cedita med in sladkor, po jutranjem svetlo-moderem nebu pa letijo srebrna krila vseh ptic, kar jih poznamo. In, tudi sonce obvezno vzhaja. Glasbenikom Prizme zamerimo lahko le to, da so

pred leti igrali veliko bolj zahtevno glasbo, vendar so izkušnje pokazale, da najlaže uspejo s tako, kot jo igrajo zdaj...

**ATOMSKO SKLONIŠČE/
U VREMENU HOROSKOPA/
RTV LJUBLJANA**

Kako kruto se pisec besedil Duško Obradović poigrava z neko nedoločljivo „prihodnostjo“, z dogodki, ki so se že zgodili, pa se lahko ponovijo. Horoskop, ki se ga ne bi upala objaviti nobena revija: karizem, snobizem, padec atomske bombe, lov za denarjem, vojne, izgubljenost nekega načina življenja, duševne bolezni, terorizem... Vse ta imaginarnost je v kontrastu z odvečnimi materialnimi dobrinami, kar je vse krinka prelomnih usodnih dogodkov. Optimistični pesimizem: ne sme se zgoditi... Horoskop, ki je neuresničljiv tisti hip, ko ga nočemo.

Instrumentalisti tej izpovednosti nimajo več kaj dodati, saj Atomsko sklonišče gradi predvsem na besednih sporočilih, ki jih morajo poudariti čimbolj neopazno in preprosto. Kolikor je le mogoče. Ritem bobnov je neusmiljeno tiktakanje in korakanje atomske ure, ki ga ne moremo preslišati. Bas in kitara ga obenem dopolnjujeta in uničujeta: ne sme se zgoditi. Akustična kitara pomeni optimizem...

MILOŠ BAŠIN

**DAVID BOWIE/
LODGER/
JUGOTON**

Po štirinajstih letih nastopanja ostaja David Bowie še vedno velik, ne, še večji v svojem glasbenem izrazu, svoji trdno začrtani poti glasbenika. Ostaja tisti, ki mu je rokowska glasba 60-ih let pokazala dokaj ozka vrata za napredovanje in je fant zato ubral nekoliko čudno pot. Ko je zapustil svojo skupino Spiders of Mars (julij 1973), se je posvetil produkciji raznih plošč (Lou Reed), pripravljal pa je tudi samostojne projekte (koncer-

te in plošče Diamond dogs /1974/, David live /1974/, Young Americans /1975/, Statio to Station /1976/. No, potem sta začela skupaj z Brianom Enom (ex Roxy music) in pred nami je ena Bowievih boljših plošč z naslovom Lodger.

Plošča z zanimivim glasbenim konceptom, polna dinamike, presenetljivih domislic, humornih prehodov, ki pa nam začuda ostanejo v spominu. Nekateri skladbe vsebujejo različne narodne (folklorne) elemente vzhoda (Yassassin, Red sails), in so prava poživitev na že tako odličnem albumu. Malo zapovska skladba African night flight nam v vsej veličini razkaže Bowievo in Enovo moč aranžiranja. Nekateri bi morda lahko dejali, da sta zajedala v „novi val“, vendar Bowie ostaja Bowie, vedno zvest svojim glasbenim vodilom, od začetka do konca plošče v napetosti, naelektrirani otroposti, intenzivnosti ritma in polnosti zvoka. Zavrtite si to ploščo le enkrat in... osvojili jo boste!

**QUEEN/
LIVE KILLERS/
JUGOTON**

Dvojna plošča te angleške rock skupine je pravo ogledalo njihovih dovršenih nastopov. Posneta na evropski turneji (januar – marec 1979) nam pričara koncert, poln energije tudi na domačem gramofonu. To ploščo bi lahko imenovali tudi The best of... saj so na njej vsi večji uspehi skupine Queen – od Keep yourself alive, pa do Don't stop me now. Sodelovanje publike in očitno dobro vzdušje na koncertih se stopnjujeta od posnetka do posnetka.

Verjetno se še spominjate nastopa v ljubljanski Hali Tivoli, ki je izzvenel nad vse veličastno. To so še vedno pravi rockerji, s sedaj že malo privzdignjenim nošom, vendar stvar še vedno jemljejo resno (vsaj na posneti turneji so jo). Plošča, posneta na tako uspehi turneji, pomeni uspeh že vnaprej.

TOMO PIRC

Trobenta

Trobento so poznali že stari Egipčani, Asirci, Perzijci in Rimljani, njena naloga je bila tedaj povsem drugačna kot danes.

Danes je trobenta zavita cev s tremi ventili, z ustnikom na začetku, cev se razširi in konča v odmevnik. Izdelujejo jo iz dokaj mehke medenine, v katero so vliči še drugi materiali (baker, krom). Uradni obseg trobente je od malega fis do trikrat črtanega C (C3). Današnja tehnika igranja pa se je izpopolnila, zato je ta obseg odvisen od posameznega glasbenika. Največ trobentačev igra na trobento, uglaseno v B. Ta se uporablja v glavnem v vseh zvrsteh glasbe, solistično ali v skupini. V uradnjem desetletju pa so glasbeniki začeli uporabljati tudi tako imenovano C trobento (uglasena je v C). Glasbilo transponira cel ton (veliko sekundo) višje od B trobente, ima svetlejši in prodnejši ton, ki se lažje prebije skozi zvočno maso simfoničnega orkestra. Poznamo še D in Es trobento, ki sta uglaseni za veliko terco (D trobenta) oziroma čisto kvarto (Es trobenta) višje od B trobente. Glasbili, uglaseni v D in Es, sta po velikosti znatno manjši od B in C trobente, v glavnem pa se uporabljata za izvedbo solističnih koncertov (na primer Haydna, Humla).

Že ime nam pove, da je najmanjša piccolo trobenta, izrazito solistično glasbilo, ki transponira kar za oktavo višje od navadne B trobente. Njena barva zvoka je podobna oboi. S piccolo trobento so igrali baročne koncerte Tartinija, Vivaldija, Telemanna, Bacha in dela drugih skladateljev. Piccolo trobilo zahteva že izoblikovanega glasbenika z virtuozno tehniko, zato so tisti, ki jo obvladajo, zelo cenjeni.

Včasih so uporabljali tudi trobento, uglaseno v F, danes pa je to glasbilo nekoliko pozabljeno. V nekaterih pihalnih godbah glasbeniki v pisani skupini najrazličneje uglasenih trobent uporabljajo tudi Es trobento, ki pa transponira kar za čisto kvinto nižje od B

trobente, v glavnem pa je to le spremljevalno glasbilo. Različek trobente je tudi krilni rog (Fluegelhorn, krilovka); zanj menijo, da je nastal v Franciji. Lahko bi rekli, da je krilni rog sinteza trobente in roga. Je večji od trobente in ima zelo mehak, delno rogu podoben ton. Sprva so ga uporabljali v pihalnih orkestrih, danes pa ga največ slišimo v jazzovski glasbi. Bistveni razliki med trobento in krilnim rogom sta: trobenta ima cilindrično cev in kotlast ustnik, krilni rog pa konično cev in ličast ustnik.

Krilovki se je pridružil še kornet, ki je „mešanica“ trobente in krilnega roga. Po barvi tona je zelo podoben trobenti, le da je njen ton nekoliko mehkejši. Poznamo tudi bastrobento, ki pa se manj uporablja.

Ustnik je pomemben del glasbila, saj v njem nastaja ton. Tudi na začetku učenja trobente se mladi glasbenik najprej spozna samo s pihanjem v ustnik. Zaradi različne zgradbe človeških (trobentačevih) čeljusti oziroma sestave zobnega loka so izdelali več vrst ustnikov. Nekateri imajo manjšo vrhnjo okroglino, nekateri poglobljen kotlič, nekateri pa bolj ali manj odprt spodnji del

cevičice. Možne so tudi različne kombinacije vseh teh lastnosti. Delno so različice ustnikov nastale zaradi bioloških razlik bodočih trobilcev, delno pa zaradi različnih zahtev igranja. V zabavnih in jazzovskih orkestrih, kjer glasbeniki izvajajo iz glasbila ekstremno visoke in rezke tone, uporabljajo v ta namen manjši in bolj plitek ustnik, igranje si tako delno olajšajo.

Poznamo tudi steklene ustnike, vanje pihajo glasbeniki v pihalnih orkestrih, ki često nastopajo na prostem. Stekleni ustnik ohranja stalno temperaturo, kar ustvarja prijetnejši občutek na trobentačevih ustnicah.

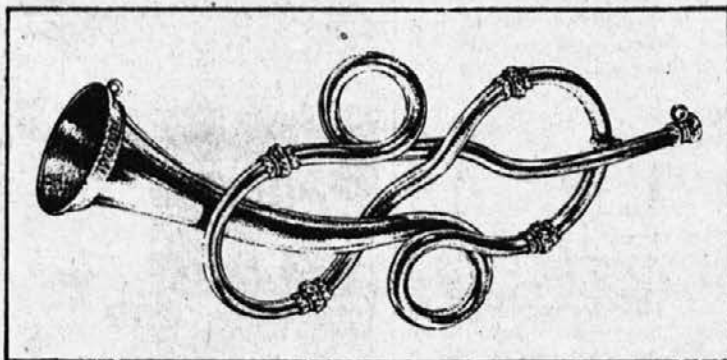
Trobentine „glasilke“ so glasbenikove ustnice, te se s pomočjo zračnega stebra zatresejo in tako ton zazveni. Ton, kakršnega slišimo iz odmevnika, pa povzroča kroženje zraka po zvočni cevi oziroma trobenti (to velja za vsa glasbila iz družine aerofonov). Pri trobenti vedno zajamemo zrak tako, da vdihnemo preponsko, enako kot pri petju (ob tem se napne trebušna stena, ramena se ne dvigujejo). Če ton prekine ali igra staccato, trobentač z jezikom udarja po zadnji steni

prednjih zob (kakor bi izgovarjal zlog „ta“). V klasični šoli za pouk trobente obstajajo določena pravila, kako pihati vanjo in kako jo držati na ustnicah. Vsak solist ali trobentač v simfoničnem orkestru mora izoblikovati enako lep, sočen in uporaben ton, ki naj izrazi katerokoli glasbeno občutje v tako imenovani klasični glasbi.

V jazzu ali kakšnem drugem, sodobnejšem glasbenem izrazu je ta pot svobodnejša. Težnja po raznolikosti barvnih efektov je pripeljala do uporabe raznih dušilcev. Tako eni „zmehčajo“, drugi pa še bolj zaostrijo trobentin ton.

V obdobju baroka in klasicizma je bila trobenta le občasen gost v simfoničnem orkestru. V glavnem je bila skupaj s timpani le barvna in ritmična podlaga godalom in pihalom (o tem se lahko prepričamo v Beethovnovih, Mozartovih ali Haydnovih simfonijah). Šele ko so skladatelji v romantični simfonični orkester vnesli nova glasbila (s tem tudi nove zvočne barve), so trobila postala veliko pomembnejša, z njimi pa tudi trobenta. V zadnji vrsti (ali v ozadju) orkestra, kjer so trobila, je nastal pravi zvočni steber, ki običajno opisuje skladateljeva občutja, bodisi agresijo ali pa svečane trenutke (pomembno vlogo so trobilom namenili Richard Strauss, Gustav Mahler, Anton Bruckner, Richard Wagner). Trobente v orkestru še vedno zvočno nakazujejo pomembne trenutke (signale), vendar najdemo v skladbah tudi nežnejše solistične vloške (razpoloženja).

Tako so po vzoru drugih orkestralnih skupin sestavili tudi komorno zasedbo: kvintet trobil (pa tudi druge manjše komorne sestave). Trobenta je prevzela violinsko vlogo, igrala je in še igra melodijo ob akordični spremljavi drugih trobil (roga, pozavne, tube). Trobento so v orkestru vedno pogostejše uporabljali, postala je nenadomestljiva, zanjo (in za pomembne trobentače) so pisali skladatelji vedno več del.

Umetelno izdelana trobenta iz leta 1598, ki jo hranijo v dunajskem muzeju umetnosti.

„Naravna“ trobenta iz 18. stoletja, ki ni imela še nobenih ventilov in so nanjo lahko igrali le zelo glasne tone, saj je bilo potrebno vanjo močno pihniti, da so izvalili ton.

Danes je trobenta eno pomembnejših glasbil v vseh glasbenih zvrsteh (virtuozni – trobentači v klasičnem izrazu so: Maurice André, Timotei Dokshitzer, Roger Delmotte, Gerard Schwarz).

Trobenta se je v jazzu hitreje uveljavila, saj je ta glasbena zvrst začela nastajati, ko se je glasbilo že popolnoma izoblikovalo. Že v dixielandu (jazzovskem stilu) ima trobenta pomembno vlogo. Morda iz preprostega razloga: glasbeniki so igrali na prostem, tam so poslušalci trobento najboljše slišali. Vsekakor je dajala tej smeri jazzovske glasbe nekakšno toplino in razigranost – kdo ne pozna pomembnega trobentača, ki je igral tudi dixieland, Louisa Armstronga?

Trobenta je pomembna tudi v zabavnem orkestru, kjer običajno igrajo štirje, tudi pet trobentačev, z močnim, prodornim tonom in predirljivimi višinami (spomnimo se Maynarda Fergusona, Cata Andersona, Lina Biviana). V manjših jazzovskih zasedbah je trobenta tonsko bolj svobodna, saj se tam ne prilagaja sekciji trobentačev. Običajno se v takšni skupini zberejo glasbeniki z različnimi glasbili, barvo tona usklajajo s skupnim dihanjem in vzdušjem, ki ga zahteva njihova glasba. Nekateri jazzovski glasbeniki igrajo s kontinuiranim, izvirnim oziroma klasičnim tonom (takšen ton poznamo pri Freddiju Hubbardu, Woodyju Shawu, Leeju Morganu). Glasbeniki uporabljajo le stilne posebnosti: igranje s šumečim tonom (trobentač ga izvablja tako, da namerno poslabša kakovost vibracije ustnic) in pritiskanjem ventilov do sredine, kar da zamolkel, votel ton. V sodobnem jazzovskem izrazu vključujejo tudi elektronske efekte: igranje s pomočjo wah-wah pedala (kot ga poznamo pri elektronski kitari), uporabljajo pa tudi elektronski odmev (Miles Davis, Eddie Henderson).

Kakšen bo zvok trobente v prihodnosti?

Vsekakor tiči v rokah hotenih izvajalcev in skladateljev. Lahko rečemo, da je danes trobenta pomembno glasbilo, ki je pustilo globoko sled v razvoju glasbene zgodovine.

ZORAN MARKOVIČ

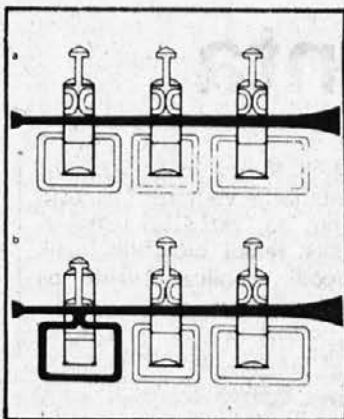
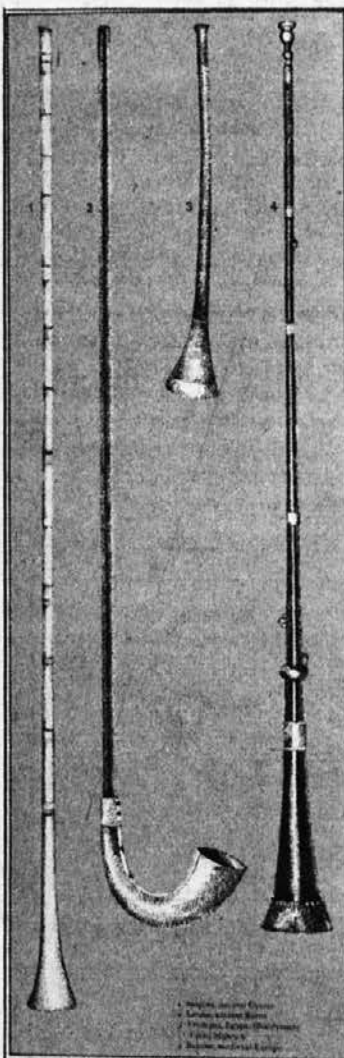
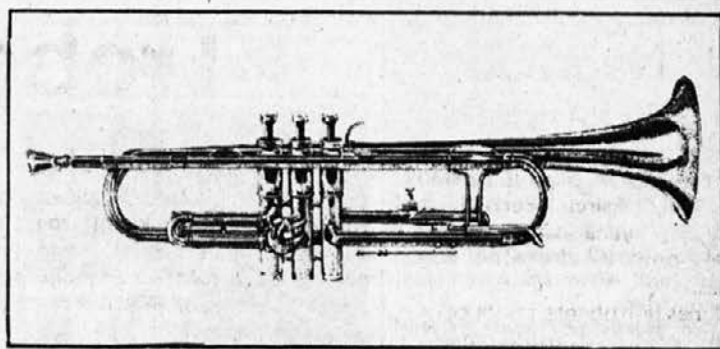

Diagram delovanja ventilov: ko ventil počiva, gre zračni tok naravnost skozi glavno cev, ko pa pritismo na zaklopko, podaljšamo zračni steber cevi, ker mora zrak skozi posebno cev.

Prve trobente: salpinks v antični Grčiji, lituus v antičnem Rimu, egipčanska trobenta in srednjeveška evropska trobenta, imenovana busina.

Sodobna B trobenta, ki jo uporabljajo v orkestrih klasične, jazzovske in plesne glasbe.

Maurice André velja že nekaj let za najboljšega trobentača na svetu

Jazzovski glasbenik Dizzy Gillespie s svojo značilno trobento

Nagrade in razpis

Dragi reševalci, pred vami so nove uganke. Rešitve nam pošljite na naslov REVILJA GM, Krekov trg 2, Ljubljana, do 20. marca. Nagrajenci bodo prejeli veliko ploščo ansambla Slavko Osterc.

Med reševalci pete letošnje številke je žreb izbral Heleno TOMŠIČ z Jesenic, Jelko NOV KOVIČ iz Ljubljane in Gorazda SIRAJNARJA iz Trebnjega, ki bodo prejeli veliko ploščo slovenskih solistov oboista Boža Rogelje in klarinetista Alojza Zupana.

Rešitve iz 5. številke

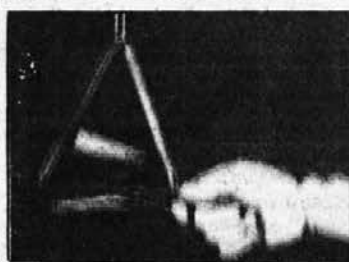
POSETNIČI: Marijan Lipcvišek,
Jože Privšek.

MAGIČNI KVADRAT: 1. Praha, 2. Rihar, 3. Ahlin, 4. Haiti, 5. Arnič.

MOZAIK: Zaljubljen v tri oranže.

SLIKOVNA KRIŽANKA: Vodoravno — gramoz, leha, Placido, emir, Domingo, veje, ga no, Pirani, severnica, unisono, ki, tenorist, NT, obet, celota, roka. Akadem.

Stopnice

V vodoravne vrste vpisujte besede naslednjega pomena:

A. pogosniki del jadrnice, **B.** sedalo, **C.** kozica, **Č.** denarna ustanova, **D.** slovenski psihiater, pisec prve slovenske anatomije in fiziologije živčevja (Alfred, 1897—1938), **E.** najmanjši delci snovi, **F.** kepa zemlje, **G.** kača naočarka, **H.** polmilijonsko brazilsko mesto blizu ustja Amazonke, **I.** hrvaški pisatelj zgodovinskih romanov (Avgust, 1838—1881, „Zlatarjevo zlato“), **J.** gug na telovadnem orodju, **K.** muslimanska sveta knjiga, **L.** bohinjski revolucionar, vodja ljudske vstaje na Gorenjskem (Stane), **M.** moški pevski glas, **N.** celjska atletinja.

nekdanja državna prvakinja v
tekah (Marjana), O. mestni pre-
del, P. kostni deli ust za dro-
bljenje hrane, R. država v Sever-
ni Afriki med Libijo in Alžirijo,
S. žival z dolgim repom, Š.
orkan, T. slovitidolgoletni selek-
tor zahodnonemške nogometne
reprezentance (Helmuth), U. por-
tugalska prekomorska posest na
južni obali Kitajske, V. delavec
v livarni, a. najlažja kovina, b.
vrsta trte in vina, ki raste tudi
na Štajerskem, c. trinog, č.
vrsta mešane solate, d. najvišji
cestni prelaz v Sloveniji, e. mlad
skopljen goveji samec, f. visok
državni uradnik v sultanski Tur-
čiji, g. tenorist v ljubljanski
Operi (Karel), h. kdor krađe iz
žepov, i. znak za znižanje note.

Ob pravilni rešitvi boste na debeleje obrobjenih poljih stopničasto prebrali priimke sedemnajstih slovenskih skladateljev vseh dob.

NAGRADNA SLIKOVNA KRIŽANKA

A
B
C
Č
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
R
S
Š
T
U
V
a
b
c
č
d
e
f
g
h
i

Nagrajena pisma in pomenek z dopisniki

Počitniški čas je bil nekoliko sušno obdobje za rubriko vaših pism. Kakor je bila sicer skromna bera zanimiva, pa vendarle med pismi ni bilo nobenega, ki bi me tako navdušilo, da bi ga izbral za PRISPEVEK MESECA. Nagrada – knjiga Kurta Pahlena POSLUŠAM IN RAZUMEM GLASBO bo tako počakala do prihodnje številke. Zato pa bomo razposlali kar precej tematskih števil revije GM – vsem dopisnikom, ki sem jih tokrat izbral za objavo in za pomenek.

Najprej še dolg iz prejšnje številke:

MILENA OBREZA iz 7. razreda OŠ Tone Okrogar v Zagorju nam je že zadnjič poslala svoj prispevek z naslovom RADA BI POSTALA UČITELJICA GLASBE. Ker zadnjič zanj ni bilo prostora, je prišel na vrsto tokrat, nekoliko skrajšan:

„Že od nekdaj si želim postati učiteljica glasbe. Zakaj ravno učiteljica glasbe? Kaj ni dovolj drugih poklicev? So poklici, se. Ampak človek se odloči za poklic, ki ga vesele. Moja vzornica je tovarišica za glasbeni pouk. Že od prvega razreda pojem pri njej v zboru in sodelujem pri Orffovem instrumentariju. Naučila nas je veliko pesmi in nas spremljala na klavirju. Tako se je tudi v meni prebudila želja, da bi učila otroke pesmi in njihovo petje spremljala z nežnimi akordi.“

Včasih pomislim, kaj je sploh glasba in kaj mi pomeni. Z glasbo se lahko pogovarjam, na moje vprašanje vedno najde pravi odgovor. Vse življenje sem ob njej. Kdor ima glasbo rad, ni slab človek, pravijo. Glasba ne pozna mej. Z njo izražam, kar čutiš. Glasba te lahko prevzame ali pretrese. Kaj ni glasba tista, ki premaga človekovo trpljenje in mu daje veselje, v katerem je zabavljeno vse naše življenje?

Želim si sprejeti učiteljsko delo, kakršno je, in lahko rečem, da bom kljub težavam vztrajala, da bi dosegla svoj cilj.“

Draga Milena, tvoja trdna volja je gotovo pravi ključ do uspeha. Da bi le bilo še dosti tako odločenih deklet in fantov! Ob dejstvu, da manjka v Sloveniji 200 glasbenih učiteljev, se jim še precej let ni bati za zaposlitev...

MATEJA ŽGAVEC z osnovne šole Boris Kidrič v Ajdovščini se je razpisala o veselju, ki ji ga je nudilo petje v šolskem zboru:

„Stojim pred vrati učilnice za glasbeno vzgojo in berem, kdajima me vaje. Pogled mi zdrse na imena novih pevcev.“

Spominim se dne, ko sem lahko prebrala svoje ime in bila tega zelo vesela, saj je bilo število sprejetih omejeno. Sledila je prva pevka vaja, ki se mi je zdela zelo zanimiva, a zahtevna, saj je terjala veliko pazljivosti. Vsaka vaja mi je prinesla spoznanje v glasbi; vedno na drugačen način. Všeč so mi bile pesmi, v katerih so bile skrivnosti, ki si jih spoznal šele takrat, ko si pesem zapel.

Na vaji pred nastopom se je čutila napetost v zraku. To so bile naporne vaje, ki so zahtevale zbrano. Nastop je zahteval še več.

V spominu mi je ostal prvi nastop. Vsa nestrpnost sem čakala, kdaj se bo odprla zavesa. Stala sem v prvi vrsti in na čelu sem začutila drobne kapljice potu. Roke so se mi potile in tresle. Imela sem tremo. Ob pogledu na množico se mi je trema povečala. Učiteljica je dala znak za začetek in iz grli so prihajali toni, ki so se med seboj prelivali. Trema se je oddaljevala in na koncu sem bila sproščena ter poslušala aplavz, ki je bil namenjen zboru in tudi meni. Tako so si sledile vaje in nastopi vsak s svojimi presenečenji. Zdaj sem v osmem razredu in z želostjo ugotavljam, da bom za zbor morala zapustiti. Kako bom živela brez glasbe? Kje naj najdem kaj lepšega in popolnejšega od nje? Glasba umirja človeka v globino njegove duše in je nasprotnik skrbi in bolečine srca.“

Nikoli ni prijetno, če moraš zapustiti prijatelje, s katerimi si užil toliko veselih trenutkov in skupnih preizkušenj. Mateji lahko le zaželim, da bo tudi v novem okolju po končani osnovni šoli našla takšen stik z glasbo, ki jo bo še naprej osrečeval. Možnosti bo najbrž dovolj, le poiskati jih bo trebal!

DANILO KOVŠČA iz 7. razreda OŠ Ivan Rob v Šempetru pri Novi Gorici je zapisala vtise o obisku v operi. Preberite jih:

„Ljubljanska opera, stara dostojanstvena dama v središču Ljubljane! Danes je v njej kot v čebelnjaku, kajti tu smo se zbrali učenci sedmih in osmih razredov naše šole. Drug drugega želimo preglasiti. Mnogi so tukaj prvič, kajti do Ljubljane imamo precej daleč in tako se nam malokdaj nasmehne sreča, kakršna se je danes.“

Luči počasi ugašajo, v ospredju je le osvetljen napis „Ero z one-

ga sveta“. Končno se zavesa dvigne, orkester zalga prve takte, vsi navdušeno zaploskamo. Ponavadi nas morajo učitelji na različnih proslavah in v kinu krotiti, danes pa smo ostali do konca čisto tihi. Zavzeto smo poslušali zaljubljenega Era in Djula pa vaška dekleta in strogega Marka.

Tretje dejanje, ki se je kar prehitro končalo, je bilo najbolj razgibano in nas je vse navdušilo. Zvrstili so se različni ljudski plesi ob spremljavi orkestra in zbora. Ko se je zavesa zadnjič zagnila, smo tako bučno ploskali, da smo pevce še enkrat priklicali na oder.

Kadar predvajajo opero po televiziji, je nikoli ne poslušam. Toda ko imaš pred seboj žive pevce na oderu s kulisami, te dogajanje pritegne. Škoda le, ker se nam tako malokrat ponudi priložnost za obisk operne predstave.“

K Danilinu pismu naj zapišem le tole misel: operni umetniki so bili takrat gotovo vsaj tako zadovoljni kot mladi obiskovalci. Ni namreč mnogo predstav, na katerih bi mladi obiskovalci ohranili pozornost do konca dogajanja na oderu!

Tudi SONJA NEMANIČ iz OŠ Grm v Novem mestu

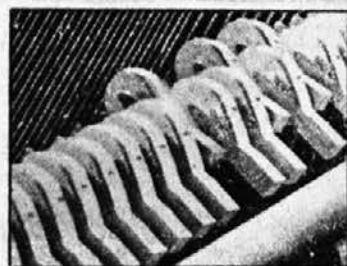
se je razpisala o glasbenem dogodku. Tokrat je bil to nagradni koncert, ki so ga šoli priborili zmagovalci v kvizu GMS 79:

„Osmega decembra je bil v Ljubljani finale kviza GMS 79 na temo o jazzu. Zmagali so Marko Boh, Gregor Forte in Davorin Gazvoda, lanski osmošolci naše šole. Za nagrado si je naša šola lahko izbrala enega od komornih koncertov iz programa GMS.“

Devetega januarja je naša šola obiskal pihalni kvintet Slovenske filharmonije iz Ljubljane. Ob prisotnosti zmagovalne trojke, ki ji je ravnatelj podelil priznanja OŠ Grm, smo navdušeno prisluhnili nastopajočim. Predstavili so se nam: Slavko Goričar (klarinet), Rudi Pok (flavta), Stojan Dokuzov (oboa), Emil Krečan (rog) in Jordan Hadžinikolov (fagot).

Za uvod so nam predstavili Bachovo skladbo. Že v prvi pesmi so pritegnili našo pozornost. Igrali so doživeto, njihov zvok je lepo napolnil avlo šole. Po uvodni skladbi so nam umetniki predstavili svoja glasbila, nato pa izgrali skladbe znanih tujih skladateljev in Slovencev Primoža Ramovša. Skladbe so nam dajale poseben občutek glasbenega zadovoljstva. Mnogo prehitro so končali svoj nastop. To smo pokazali z burnim ploskanjem ob zaključku in gostje so dodali še eno skladbo.

Nad nastopom smo bili zelo navdušeni in še dolgo smo se pogovarjali o tem koncertu. Želimo si še

takih srečanj s priznanimi glasbeniki, saj nas glasba bogati in je del našega življenja.“

HERMINA PLANINŠEK iz 8. r. OŠ Podgorca pri Slov. Gradcu,

ki je že naša stalna dopisovalka, je tokrat svoje razmišljanje o glasbi naslovila NE RAZUMEM. Takole pojašnjuje naslov prispevka na koncu:

„Ne razumem, zakaj ljudje tako radi poslušajo le tisto glasbo, ki jim je všeč in jo razumejo. Zakaj se tako malo ljudi poglobi tudi v glasbo, ki je za spoznanje manj razumljiva, a prav tako kakovostna? Odgovarjam si pač s tem, da svet glasbene umetnosti še pre malo poznamo. Upam, da mi bo nekoč uspelo na to vprašanje odgovoriti tako, da bom z odgovorom lahko zadovoljna.“

Hermine, odgovor je v ljudeh sa mihi: mnogo več je takih, ki jim glasba pomeni predvsem razvedrilo, sprostitve in pomirjenje ali pa jim je sredstvo za draženje čutov. Taki se o glasbi ne sprašujejo, temveč jo samo sprejemajo. Kdor pa globlje dožema glasbo, ta bo našel posebne vrednote tudi v vrsti glasbe, ki ne gre v ušesa sama po sebi. Velikokrat se je treba do sporočila glasbene govorice dokopati s poglobljenim poslušanjem. Ni težko ugotoviti, Hermine, da takšnega truda ne žrtvuje ravno mnogo ljudi!

Iz Podgorca sta se oglasili še dve učenki. **ANDREJA KOLAR** je poslala dve pismi. V enem od njih, ki opisuje, kako so pri pouku poslušali simfonično pesnitev Vltava Bedricha Smetane, prosi, če bi v naši reviji lahko več napisali o tem častnem skladatelju. Tudi **TANJA PEČNIK**, ki je poslala tri pisma, ima željo: rada bi več zvedela o zboru Dunajskih dečkov, ki ga je poslušala v šoli s plošče. O Smetani smo pisali pred dvema letoma, dunajske dečke pa bomo predstavili do konca šolskega leta ali pa v prihodnjem letniku. In še odgovor na Tanjino vprašanje, ki bi rada letos sodelovala v kvizu GMS: tema novega kviza je SLOVENSKA OPERA in gradivo zanj bo kot tematska številka revije GM izšla predvidoma v maju. — Da bi se Tanji v novem kvizu pridružilo čim več naših bralcev, si želi,

VAŠ UREDNIK

Srečanje malčkov s Petrom in volkom

Ansambel Slovenske filharmonije se je konec lanskega leta odločil, da bo ljubljanske otroke razveselil s posebno predstavo, ki bi ob zaključku leta otroka popestrila praznovanje Novega leta. Skupaj z Glasbeno mladino je obvestil vse ljubljanske vrtce in osnovne šole, da se njihovi malčki in mlajši šolarji 27. in 28. decembra lahko udeležijo posebne glasbene predstave v Slovenski filharmoniji. Izvirna zamisel dirigenta Uroša Lajovica je pri najmlajših poslušalcih in njihovih vzgojiteljih naletela na zelo ugoden odmev. Množice malčkov in šolarjev so se sprehodile po prostorih ljubljanske glasbene hiše in si od blizu ogledale vse skupine glasbil, ki so jim jih glasbeniki natančno razložili in razkazali. Sledil je koncert v veliki dvorani, kjer je orkester pod vodstvom dirigenta Antona Nanuta izvedel glasbeno pravljico Sergeja Prokofjeva Peter in volk; zgodbo je pripovedoval dramski igralec Boris Kralj.

Pred kratkim smo na Glasbeni mladini prejeli pristrčno pismo vzgojnovarstvenega zavoda Hans Christian Andersen iz Šiške, v katerem se otroci in vzgojiteljice zahvaljujejo za doživetje:

Spoštovani,

zahvaljujemo se vam za lepa, vesela in bogata doživetja, ki ste nam jih pripravili ob seznanjanju z instrumenti in na koncertu Prokofjeva Peter in volk. Zamisel in organizacija sta bili izvirni, vaši stiki z otroki pa pristni in topli. Tovariš Boris Kralj nas je s svojo besedo še bolj pritegnil v dogajanje zgodbe, ki ste nam jo pričarali s svojim muziciranjem.

V dokaz, koliko nam je vse to pomenilo, vam pošiljamo risbice in odlomek neposrednega pogovora z otroki.

Prosimo, povabite nas k podobnemu sodelovanju še večkrat!

KAJ SO POVEDALI OTROCI

MIRSAD: Šli smo v filharmonijo

MATEJA: Tam smo bili čisto tiho

ROK: da nismo motili

BETI: glasbenikov

MATEJA: da smo slišali, kako igrajo

MIRSAD: in kako je striček pravljico povedal

MIHA: o Petru in volku.

MIRSAD: V prvi sobi smo poslušali pihalne instrumente

MILKA: saksofon, ko je Miha rekel, da je tajno orožje

MIHA: pa flavto in trobento.

NINA: Zaigrali so Naša četica koraka in smo peli.

NATAŠA: V drugi sobi je bila violina, čelo

MIRSAD: pa viola.

MIHA: To so bili rokni instrumenti.

VEČ OTROK SKUPAJ: Zaigrali so lepo, tiho, kot uspavanko.

MATEJA: Na odru smo videli vesele zvončke.

BOŠTJAN: Pa tako smo še videli, ki je okroglo, pa kitajsko je narisano in ima ročko in odmeva buuum!

JOŽE: V dvorani smo sedeli na lepih stolih.

VESNA: Poslušali smo instrumente

ROBI: in pravljico.

GREGA: En je pa regiral.

IDA: To je bil dirigent.

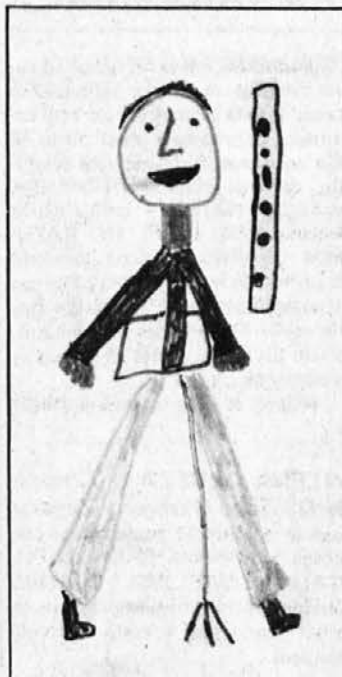
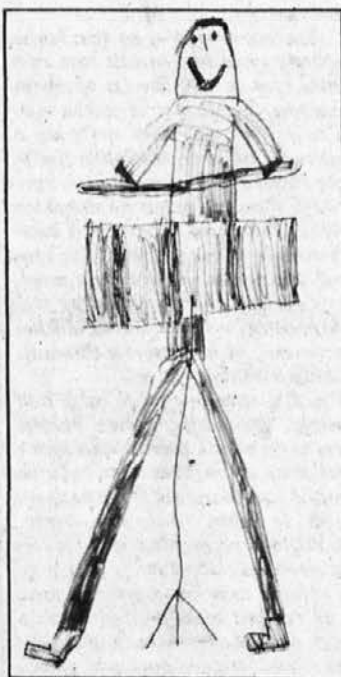
MIHA: Jaz bom igral trobento.

MATEJA: Jaz pa vesele zvončke.

JOŽE: Fagot bi rad imel.

VEČ OTROK SKUPAJ: Tovarišica, kdaj bomo šli spet v filharmonijo?

BOŠTJAN: Jaz imam žetone, bi jih prinesel.

Slikici cicibanov, ki sta nastali po vtisih koncerta v Slovenski filharmoniji.

Uroš Lajovic razlaga malčkom godala.